

CUPRINS

Cap.1. Aspecte generale privind cercetarea criminalistica a infractiunii.....	3
1.1.Concept si caracterizare, scurt istoric	3
1.2.Stabilirea elementelor componente ale laturii obiective.....	8
1.3Stabilirea elementelor componente ale laturii subiective.....	11
1.4.Forme. Modalitati. Sanctiuni în cercetarea delapidarii.....	12
1.5.Planificarea urmaririi penale in cercetarea delapidarii.....	13
1.6.Elaborarea si verificarea versiunilor.....	17
Cap.2. Probleme pe care trebuie sa le lamureasca cercetarea.....	20
2.1.Activitatea ilicita desfasurata in vederea savarsirii delapidarii si a ascunderii	20
2.2.Bunurile care au format obiectul insusirii, folosirii sau traficarii.....	23
2.3.Urmarile activitatii ilicite.....	24
2.4.Faptuitorii si contributia fiecaruia la savarsirea infractiunii.....	22
2.5.Destinatia bunurilor delapidate si posibilitatea recuperarii prejudiciului cauza	
2.6.Existenta concursului de infractiuni si masurile care se impun pentru extind	
2.7.Cauzele, conditiile si imprejurarile care au generat, inlesnit sau favorizat sav	
Cap. 3 Activitati ce se desfasoara in scopul cercetarii.....	28
3.1.Verificarea evidentei scriptice a gestiunii.....	28
3.2.Ascultarea persoanelor.....	37
3.2.1.Notiuni generale.....	37
3.2.2.Ascultarea martorilor si a invinuitilor.....	37
3.2.2.1.Pregatirea invinuitului in vederea scultarii.....	45
3.2.3.Reguli si procedee tactice aplicate în învinuitului sau inculpatului.....	50
3.2.4.Ascultarea partii vatamate, partii civile si partii responsabile civilmente...	
3.3. Cercetarea la fata locului.....	52
3.3.1.Notiunea si importanta cercetarii la fata locului.....	52
3.3.2.Efectuarea cercetarii la fata locului.....	54
3.3.3.Particularitati ale cercetarii la fata locului.....	55
3.3.4.Solutionarea „ <i>imprejurarilor controversate</i> ”.....	57
Cap.4.Dispunerea de expertize si valorificarea concluziilor acestora.....	61
4.1.Dispunereade expertize judiciare.....	61
4.1.1.Expertiza contabila.....	61
4.1.2.Expertiza grafica.....	64
4.1.3.Expertiza tehnica si expertiza de laborator.....	66
4.1.4.Expertiza merceologica.....	67
4.1.5Raportul de expertiza.....	67
4.2.Aprecierea si valorificarea probelor de catre organul judiciar.....	
Cap.5. Efectuarea perchezitiei si ridicarea de acte sau obiecte.....	72
5.1.Perchezitia. Noi dispozitii.....	72
5.2.Efectuarea perchezitiei. Notuni generale.....	74
5.3.Pregatirea în vederea efectuarii perchezitiei.....	76
5.4Perchezitia încaperii.....	78
5.5.Perchezitia la locul de munca (birouri, ateliere, magazii etc.).....	80
5.6.Verificarea si ridicarea de înscrisuri si obiecte.....	81
5.7.Fixarea rezultatelor perchezitiei si ale ridicarii de înscrisuri.....	82
5.8.Situatii ce pot sa apara cu ocazia ridicarii probelor. Documente ce se intocm	
5.9.Unele observatii privind aplicarea noilor prevederi referitoare la efectuar	
Cap.6. Abordarea cercetarii infractiunilorin contextul integrarii europene	
Cap. 7. Studii de caz.....	102
Bibliografie.....	105

CAPITOLUL 1

ASPECTE GENERALE PRIVIND CERCETAREA CRIMINALISTICĂ A INFRACTIUNII DE DELAPIDARE.

1.1. Concept și caracterizare. Scurt istoric.

Dupa cum este cunoscut, în titlul al IV-lea din partea specială a Codului penal, sunt prevăzute infractiunile contra patrimoniului < delapidarea, furtul, talharia, abuzul de încredere, înselaciunea, distrugerea.

Înscrisa pe primul loc a delapidării, din sirul faptelor care aduc atingere patrimoniului, așa după cum au fost incriminate de legiuitorul din 1968, s-a explicat prin pericolozitatea sa socială deosebită, determinată nu numai de daunele provocate proprietății publice, ci și de faptul că, este savarsită de persoane cărora li s-au dat în primire și păstrare anumite bunuri care aparțin patrimoniului public.

În accepțiunea generală, bunurile sunt lucruri susceptive de apropiere sub forma dreptului de proprietate. În terminologia juridică română bunurile erau desemnate prin cuvântul *res* care, însă, era utilizat și pentru desemnarea lucrurilor în general.

Drept urmare, românii nu au făcut o clasificare a bunurilor distinctă de clasificarea lucrurilor. Utilizarea unui singur termen pentru două noțiuni distincte a dat naștere sistemului de clasificare a bunurilor ca diferite categorii de lucruri.

Sistemul acesta, în care clasificarea lucrurilor o cuprinde și pe cea a bunurilor, se justifică nu numai prin rațiune ce ține de terminologie, ci și prin faptul că, practic, orice lucruri în anumite condiții, poate deveni un bun.

În dreptul modern, prin patrimoniul se înțelege totalitatea drepturilor datorită și sarcinilor, susceptibile de o valoare pecuniară. Românii nu au lasat o definiție a patrimoniului, deși aveau noțiunea acestuia. Conceptul roman de patrimoniu a cunoscut o anumită evoluție.

Astfel, la art.1. C.Proc.Pen. este prevăzut ca “ *procesul penal trebuie să contribuie la apărarea ordinii de drept, la apărarea persoanei, a drepturilor și libertăților acesteia, la prevenirea infractiunilor, precum și la educarea cetățenilor în spiritul respectării legilor*”.

Dintre infractiunile contra patrimoniului¹, **delapidarea** prezintă cel mai ridicat pericol social, atât datorită pagubelor pricinuite, cât și faptul că persoana ce o comite nesocotește obligațiile de fidelitate și probitate care incumbă oricărui gestionar sau administrator al bunurilor încredințate².

Potrivit legii³, *infractiunea de delapidare constă în însușirea, folosirea sau traficul de către un funcționar, în interesul său ori pentru alții, de bani, valori sau alte bunuri, pe care le gestionează sau administrează.*

Sustragerile savarsite prin folosirea atribuțiilor de serviciu constituie cele mai periculoase forme de sustragere din patrimoniul societăților comerciale.

Caracterul deosebit de periculos al infractiunii de delapidare decurge din faptul că aceasta infractiune produce urmări daunatoare pentru patrimoniul unităților economice și pentru relațiile sociale privind acest patrimoniu, precum și din împrejurarea că infractiunea este savarsită de o persoană care i s-au dat în primire și păstrare anumite bunuri ce aparțin unor persoane juridice și care aduce astfel atingere și relațiilor sociale privind activitatea acestor servicii⁴.

De aceea, sustragerile constituie una dintre cele mai grave infractiuni, iar lupta împotriva lor, una dintre sarcinile primordiale ale organelor de urmărire penală și justiție.

Pentru existența infractiunii, în afara acțiunii de sustragere se cer îndeplinite, cumulativ, două condiții respectiv>

-bunurile ce formează obiectul activității ilicite să aparțină unei persoane juridice>

-faptuitorul-funcționar să aibă calitatea de gestionar sau administrator al bunurilor.

Gestionarul⁵ este angajatul unității care are ca atribuții principale de serviciu, primirea, păstrarea și eliberarea de bunuri aflate în administrarea, folosirea sau detinerea (chiar temporară) a unei unități, indiferent de locul unde se află bunurile sau de modul de dobândire a acestora, este considerat gestionar și persoana care gestionează în fapt anumite bunuri.

¹Codul Penal, Partea specială, titlul III.

²I.Oancea, în Colectiv, *Explicatii teoretice ale Codului penal român*, III, Partea Specială, București, Ed. Academiei, 1971 . pag.595.

³Codul Penal, art. 215./I, alin. I.

⁴I.Oancea, op.cit.p.595.

⁵T.Toader, *Drept penal-parte specială*, Ed. ALLBECK – 2000, București.

Gestionarul are posesia bunurilor, contactul material nemijlocit cu acestea, insa nu

Se impune, necesitatea explicarii calitatii de gestionar coroborata cu cele doua situatii: **gestionar de drept, gestionar de fapt**, precum si calitatea de **administrator**.

:n toate cazurile in care angajatul unei persoane juridice indeplineste o functie care potrivit legii dobandeste calitatea de gestionar este considerat gestionar de drept.

Gestionarul de drept¹ – este persoana care are, ca principale atributii de serviciu primirea, pastrarea si eliberarea de bunuri.

Gestionarul are posesia bunurilor, contactul material nemijlocit cu acestia, insa nu poate sa faca acte de dispozitie juridica. Cel ce efectueaza operatiile de manipulare sau are bunurile in paza, fara a avea ca principale atributii de serviciu primirea, pastrarea si eliberarea lor, nu are calitate de gestionar si in consecinta, daca sustrage din acele bunuri, nu savarseste infractiunea de delapidare, ci infractiunea de furt.

Gestionar de fapt² - este persoana, care indeplineste in fapt activitatile specifice gestionarului de drept, acesta poate fi subiect activ al infractiunii de delapidare. Se pot ivi insa si situatii de fapt in care alti angajati sau chiar persoane particulare (de exemplu, sotul, ruda, prieten al gestionarului) efectueaza acte specifice activitatii de gestionare, desi nu ocupa o functie care sa indreptateasca aceasta activitate.

Administrator³ - este functionarul care desi nu are contact direct cu bunurile care formeaza obiectul material al infractiunii, are dreptul de dispozitie, cu privire la situatia juridica a acestora. Astfel, s-a considerat ca savarseste infractiunea de delapidare, in calitate de administrator, contabilul sef care, prin intermediul unor acte de dispozitie necorespunzatoare scoate bunuri dintr-o gestiune pentru a le transfera in alta, dar care in realitate si le insuseste.

Spre deosebire de gestionare, administrarea presupune un complex de acte de dispozitie cum sunt> planificarea, aprovizionarea, desfacerea, repartizarea, platile etc. vizând, deci, efectuarea unor operatii asupra bunurilor ce apartin unor unitati în raport cu natura si scopul patrimoniului acestuia.

Termenul „*public*” semnifica tot ce priveste autoritatile publice, institutiile publice, institutiile sau alte persoane juridice de interes public, administrarea folosirea sau exploatarea bunurilor proprietate publica, serviciile de interes public, precum si bucurile de orice fel⁴.

De aceea, din categoria administratorilor fac parte, de exemplu, directorii, contabilul-sef, inginerul sef, consilierii.

1.2. Stabilirea elementelor componente ale laturii obiective.

Pentru întregirea laturii obiective a infractiunii de delapidare este necesar ca sa existe o *legatura de cauzalitate între actiunea de însusire, folosire sau traficarea si urmarea imediata*, deposedarea unitatii publice sau private de acel bun.

„**Însusirea**”⁵ ca modalitate a sustragerii unui bun consta în scoaterea bunului din posesia sau detentia unei persoane juridice si trecerea acestuia în stăpânire proprie, folosind diverse procedee cum ar fi> sustragerile, crearea de plusuri in gestiune.

„**Folosirea**” consta într-un act initial de luare sau scoatere a unui bun din patrimoniul unei unitati publice sau private si apoi dintr-un act subsecvent de întrebuintare a bunului sustras prin care se obtine un folos în beneficiul faptuitorului ori a altei persoane.

Spre deosebire de însusire , când bunul luat ramâne la faptuitor, în cazul folosirii unul este readus în unitatea publica sau privata fiind vorba numai de o sustragere temporara a acestuia.

„**Traficarea**” este tot o forma de sustragere si consta pe de o parte în scoaterea bunului din sfera patrimoniala a persoanei juridice si apoi din actul de speculare, în vederea obtinerii unui profit.

Prin actiunea de sustragere - indiferent de modalitatile de realizare - se urmare imediata, consumarea materializându-se, în concret, printr-o paguba cauzata unitatii⁶.

¹ T. Toader, *Drept penal – partea speciala*, Ed. ALLBECK, 2000 – Bucuresti, p. 217

² T. Toader, *op.cit.*, pag. 218;

³ T. Toader, *op.cit.*, pag. p. 219.

⁴ Codul Penal, art. 145.

⁵ E. Stancu, *Criminalistic\, ed. III, vol II, 1999.Ed. Actami*, Bucuresti,1999, pag. 293.

⁶C.Barbu, *Delapidarea si furtul în paguba avutului obstesc* , Ed.Stiintifica, Bcuresti , 1973, p.102.

Exista latura obiectiva si in cazurile cand au loc traficarea de bani, valori sau bunuri, in vederea obtinerii de profituri ilicite, prin imprumuturi, darea de marfuri pe credit in conditii interzise de lege, schimbarea unor bunuri de valoare mai mica pe altele cu valoare mai mare si invers¹.

Pentru conturarea laturei obiective este important, de asemenea, sa se stabileasca legatura de cauzalitate dintre prejudiciul efectiv si actiunea de delapidare, intrucat sunt frecvente lipsurile in gestiune provocate de alte cauze obiective sau subiective, neimputabile celui care gestioneaza sau administreaza.

1.3. Stabilirea elementelor componente a laturii subiective.

Latura subiectiva, in cazul cercetarii la fata locului, poate fi conturata prin datele privind forma de vinovatie – intentie sau culpa².

Infraactiunea de delapidare se savarseste cu intentie, cel mai adesea, intentia directa, dar nu este exclusa si cea indirecta.

Faptuitorul isi da seama de caracterul ilicit al faptei, prevede rezultatul socialmente periculos al acestuia, il urmareste, sau uneori numai il accepta.

Subiectul pasiv la infraactiunea de delapidare nu poate fi decat organul, institutia publica, sau orice alta persoana juridica in cadrul carora exercita activitatea functionarul care a comis actiunea de insusire, traficarea sau folosirea a bunului ce formeaza obiect material al infraactiunii.

1.4. Forme. Modalitati. Sanctiuni.

Infraactiunea de delapidare este susceptibila de toate formele imperfecte ale infraactiunii insa actele pregatitoare, desi posibile, nu sunt pedesite de lege.

Tentativa de delapidare se pedeseste conform art. 222 C.pen..

Delapidarea se savarseste in forma consumata, in cazul in care elementul material a constat in insusire, odata cu realizarea acestuia, cu imposablea faptuitorului cu bunul respectiv.

Modalitatile normative sunt delapidarea prin insusire, prin traficarea si prin folosirea a bunului unei persoane juridice.

1.5. Planificarea urmaririi penale in cercetarea infraactiunii de delapidare.

Îndata ce organele de urmarire penală au primit sesizarea din partea institutiilor sau societăților comerciale cu privire la săvârșirea infraactiunii de delapidare organele de urmarire penală întocmesc un plan de activitate privind cercetarea infraactiunii.

Primele masuri luate in cercetarea delapidării mai cu seama pentru stabilirea completa a elementelor constitutive ale delapidării este necesar ca organele judiciare, sesizate de săvârșirea infraactiunii, sa initieze in mod operativ o serie de masuri cu caracter preliminar si de planificare.

Planificarea presupune elaborarea unui plan scris ce reprezinta numai aspectul sau latura tehnica a planificării in care se materializeaza rezultatele unor ample investigatii si procese de gândire.

Principiile planificării activității de urmarire penală reprezinta reguli cu caracter general, dar care se intemeiază pe aspectele comune investigării tuturor cauzelor ce isi gasesc aplicare in cercetarea oricarei pricini penale, doar elementele particulare proprii fiecarei pricini facand abstractie.

Principiul individualității planificării, exprima dezideratul elaborării unui plan in care sa se reflecte toate particularitățile proprii acestei pricini, caracterul individual rezultand din elementele obiective si subiective ce atribuie fizionomie proprie fiecarei fapte care realizeaza continutul unei infraactiuni.

Principiul mobilității (dinamismului), exprima necesitatea adaptării in permanenta a planului la imprejurările schimbătoare ale cercetării.

Planul de cercetare al unei cauze penale (delapidarea), trebuie sa cuprinda activitățile inițiate si ulterioare de urmarire operativă (necesare fiind datorita naturii faptei), alta componenta a oricarui plan o constituie

---

¹E. Stancu, *Criminalistic*, Ed. Facultatea de drept, 1981, Bucuresti, pag. 249.

²C. Pletea op. cit., pag. 15<

versiunile, fie ca privesc fapta în ansamblu, fie condițiile sau elementele infracțiunii sau aspecte secundare, sfera împrejurărilor ce trebuie dovedite, activitățile de urmărire și operative, prin mijlocirea cărora poate fi stabilit obiectul probațiunii.

Raspunsul la intrebarea unde?

Raspunsul la intrebarea cand?.

Raspunsul la intrebarile > cine ?, cu ajutorul cui ?

Raspunsul la intrebarile cum ? (in ce mod ?)

Raspunsul la intrebarea in ce scop?

Forma în care se materializează planul de cercetare

Planul de cercetare al oricărei cauze penale va trebui să cuprindă întotdeauna aceleași elemente, privit sub raportul conținutului, conținut care se poate materializa în planuri diferite.

Forma planului este condiționată de natura cauzei ce se cercetează și trebuie să reflecte cel mai bine particularitățile cauzei cercetate. Planul trebuie să îmbrace forma scrisă și să cuprindă toate elementele planificării.

Forma scrisă se impune datorită necesității de a ordona, sintetiza și sistematiza cantitatea de date și informații existente în memoria organului de urmărire penală, fără riscul pierderilor sau al denaturării.

Organul de urmărire penală, încă din primele momente ale activității sale în cercetarea unei cauze, va stabili un plan de activitate cuprinzând versiunile posibile ale rezolvării cauzelor respective, problemele care se ridică în cadrul fiecărei versiuni, metodele ce vor trebui aplicate pentru lamurirea problemelor aplicate și timpul necesar prevăzut în ansamblu și pe sectoare pentru rezolvarea problemelor fixate¹.

4.1. Elaborarea și verificarea versiunilor

Versiunile sunt presupuneri logice ale organului de urmărire penală referitoare la fapta în ansamblu sau la unele împrejurări ale acesteia. O dată elaborate ele constituie un fir conducător în activitatea organului judiciar.

În criminalistică noțiunea de versiune are o semnificație proprie, deoarece nu orice presupunere constituie o versiune ci numai cea explicată care este supusă verificării, pentru a se constata dacă investigațiile ulterioare o confirmă sau o infirmă.

Versiunea constituie o ipoteză, o explicație probabilă a unui fenomen, eveniment, întemeiată pe informațiile existente la un moment dat al investigațiilor, astfel încât această presupunere să se transforme într-o certitudine.

Adeseori elaborarea corectă a versiunilor este facilitată de intuiția organului judiciar de a descoperi imediat și nemijlocit adevărul. Elaborarea versiunilor mai presupune și aptitudinea organului judiciar de a opera cu unele forme de raționament, cum ar fi *deductia, inductia și analogia*.

Raționamentul deductiv este acea operație logică în care gândirea trece de la general la particular.

Raționamentul inductiv reprezintă raționamentul în care gândirea trece de la cunoscute la fapte și lucruri individuale, la cunoscute despre ceea ce este esențial.

Raționamentul prin analogie este operația logică prin intermediul căreia, pe baza asemănarilor existente între două sau mai multe fenomene în privința unor însușiri ale lor, se conchide asupra asemănării probabile și în privința altor însușiri.

---

¹C.Suciu, op. cit. p.499.

Clasificarea versiunilor

Versiunile pot privi fie fapta în ansamblu, fie elemente ale acesteia, împrejurări secundare, derivate, legate de infracțiune sau faptuitor, în raport de întinderea lor, de sfera împrejurărilor spre a căror explicare se îndreaptă presupunerile elaborate.

Versiunile cu cel mai cuprinzător conținut caută răspuns asupra faptei privite în ansamblu și sunt denumite versiuni principale sau generate. Prin versiunile cu conținut restrâns se explică împrejurările care se referă la factorii sau condițiile infracțiunii, la latura obiectivă și la latura subiectivă.

Verificarea versiunilor

Versiunea este o explicație probabilă ce poate fi data faptei.

Cu privire la o anumită împrejurare s-au elaborat mai multe versiuni și oricare dintre acestea trebuie supusă verificării, dar numai una singură trebuie să confirme iar celelalte să fie înlăturate.

Asadar trebuie folosite toate mijloacele de strângere a probelor care să ofere posibilitatea verificării fiecărei versiuni și se recomandă următoarele activități prin mijlocirea cărora, se verifică versiunile>

Verificarea versiunilor se va realiza prin cercetarea obiectelor și fenomenelor despre care se presupune că ar fi în legătură cauzală cu obiecte sau cu fenomenul care stă la baza versiunii respective.

Versiunea este doar o presupunere care nu exclude existența altor posibilit

:n cercetarea unei gestiuni nu este suficient să se stabilească numai existența lipsurilor ci trebuie să cunoască cauza acestora. Astfel lipsurile se pot dator

- unei sustrageri reale săvârșite de persoana care răspunde de gestionarea bunurilor<
- sustragerii săvârșite de către alte persoane<
- simplelor neglijențe<
- din cauze obiective care nu atrag răspunderea penală<
- lipsa este doar aparentă datorită unei gresite contabilizări¹.

CAPITOLUL 2

PROBLEME PE CARE TREBUIE SĂ LE LĂMUREASCĂ CERCETAREA.

Indiferent de unitate sau sectorul de activitate unde s-a săvârșit infracțiunea de delapidare, pentru o cercetare operativă și completă se impune clarificarea următoarelor probleme>

1. Activitatea ilicită desfășurată în vederea comiterii delapidării și ascunderii acesteia<
2. Bunurile care au format obiectul însușirii, folosirii sau traficării<
3. Urmările activității ilicite<
4. Faptuitorii și contribuția fiecăruia la săvârșirea infracțiunii<
5. Destinația bunurilor delapidate și posibilitatea recuperării prejudiciului cauzat<
6. Existența concursului de infracțiuni și măsurile care se impun pentru extinderea cercetărilor<
7. Cauzele, condițiile și împrejurările care au generat, înlesnit sau favorizat săvârșirea infracțiunii de delapidare².

2.1. Activitatea ilicită desfășurată în vederea săvârșirii delapidării și ascunderii acesteia.

Orice sustragere produce o pagubă, dar nu orice pagubă este urmarea unei sustrageri.
Trebuie deci să se constate lipsa unor bunuri și să se verifice realitatea și cauza acesteia³.

a). *Dacă scoaterea ilicită a bunului din sfera patrimonială a unității a fost urmată de trecerea efectivă în stăpânirea faptuitorului sau a altei persoane.*

Fapta unui contabil-sef de a acorda unui gestionar permisibilități la care nu avea dreptul și de a primi apoi de la el, la cererea sa, contravaloarea acestora, constituie infracțiunea de delapidare. În acest caz contabilul-sef având atribuții de administrare a patrimoniului unității, iar însușirea s-a comis printr-un act de dispoziție al său⁴.

---

¹C. Suci, op. cit. p. 623.

²C. Aionioaie, V. Berchesan, op. cit. p. 222.

³C. Barbu, op. cit. p. 95.

⁴T. S. sect. pen. dec. nr. 1608/1984, CD, p. 282; RRD nr. 9 din 1984, p. 77.

b). *Daca conducatorul institutiei (societati comerciale) a avut cunostinta de felul in care administratorul gestioneaza bunurile pe care le are in gestiune, in sensul de-ai permite acestuia, cu buna stiinta, sa-si insuseasca unele bunuri pe care ulterior sa le achite lunar pe baza unei evidente empirice tinute pe alt fel de documente decat cele legale (caiet, registre, etc.).*

Fapta unei angajate de-a proceda astfel, a fost apreciata de instantele competente ca lipsita de vinovatie, angajata nu a actionat cu intentia de-asi insusi fara a achita contravaloarea acestora, nu a participat in nici un fel la intocmirea de evidente care sa reflecte modul fraudulos de actiune, toate acestea coroborate cu faptul ca a avut permisiunea administratorului (patronului) de-a proceda astfel¹.

c). *Metodele si mijloacele folosite pentru însusirea bunului.*

:n acest sens, fapta gestionarului unui depozit de cherestea de a fi luat pentru el, din gestiune, o cantitate de material lemnos, de a o fi încarcat într-un camion si de a fi încercat sa o scoata pe poarta depozitului cu un aviz de expeditie pe care îl falsificase – constituie pe lângă infractiunile de fals intelectual si uz de fals, infractiunea de delapidare consumata , nu o tentativa de delapidare².

d). *Daca si cum se reflecta delapidarea savârsita.*

Fapta unei persoane care, efectuând în fapt acte de gestiune, desi nu este încadrata într-o functie de gestionar, își însuseste cu ocazia efectuării unor plati, sume de bani ridicate de la banca pe baza de acte false, constituie infractiunea de delapidare, si nu cea de înselaciune³.

:n cazul în care functionarul delegat de conducerea unitatii sa faca plata salariilor , îl instiga pe cel însărcinat cu întocmirea statelor de plata sa introduca o persoana fictiva si apoi retine suma mentionata în statul de plata falsificat, savârseste infractiunea de delapidare si nu aceea de abuz în serviciu⁴.

e). *Perioada în care s-a desfasurat activitatea ilicita.*

:nsusirea unui bun din patrimoniul unitatii presupune un moment initial – de scoatere a bunului din posesia sau detentia unitatii pagubite – si un moment subsevent – de trecere a acestuia în stăpânirea faptuitorului.

Lamurirea acestui aspect este important , atât pentru încadrarea juridica a faptei , cât si pentru stabilirea perioadei ce trebuie supusa verificării, fie prin audit contabil, fie prin expertiza contabila judiciara.

Astfel, exista infractiunea continuata de delapidare si în cazul în care o

2.2. Bunurile care au format obiectul însusirii, folosirii sau traficării.

Obiectul infractiunii este constituit din obiectul juridic special ce il constituie relatiile sociale de natura patrimoniala a caror existenta este conditionata de mentinerea pozitiei de fapt a bunurilor ce apartin.

Pentru stabilirea obiectului material al acestei infractiuni trebuie identificata atat natura bunurilor, calitatea, cantitatea exacta, valoarea prejudiciului cat si faptul ca obiectul material al delapidării s-a aflat în gestionarea sau administrarea unui functionar sau alt salariat⁵.

Obiectul material al delapidării il formeaza numai bunurile corporale mobile. Se considera, de asemenea bun mobil, bunul ce poate fi desprins de un bun mobil, de exemplu usile, ferestrele unei cladiri, fructele unui teren .

Pentru a se forma obiectul material al infractiunii, bunul însusit, folosit sau traficant trebuie sa îndeplineasca urmatoarele cerinte

- sa fie un bun mobili
- sa aiba o existenta materiala<
- sa aiba o valoare economica, respectiv sa fie exprimata într-un pret, într-un tarif sau într-o lista de valori.⁶

¹ C.S.J. [i. Pen. *Decizia penala nr. 1835/R/13.10 2004*

² T.S.sect.pen.dec.nr.627/1982, CD, p.275., RRD.nr.12/1982, p.70.

³ T.S.sect.pen.dec.nr.2904/1984.CD., p.288.RRD nr.12/1985,p.73..

⁴ T.S.sect.pen.dec.nr.6311/1970. CD, 1970, p.361,

⁵ E. Stancu, *Criminalistic*. Ed. III, vol.II, 1999, Bucuresti, pag. 292-293.

⁶ I.Oancea s.a. op. cit. p.596 .

Deci, delapidarea are ca obiect bunuri patrimoniale, obiecte, bani, valori, înscrisuri sau energii care au valoare economica, aparținând patrimoniului unitatii care, desi nu fac parte din avutul acesteia, se gasesc în sfera relatiilor patrimoniale ale unitatii prejudiciate.

2.3. Urmările activității ilicite

În determinarea urmarilor infractiunii de delapidare, cercetarea trebuie sa stabileasca în primul rând existenta și întinderea prejudiciului cauzat.

În al doilea rând trebuie stabilite urmarile pe care le-a avut activitatea ilicita asupra realizarii sarcinilor de productie ale unitatii pagubite ori daca prin actiune, faptuitorul a produs o perturbare deosebit de importanta a activitatii unitatii.

Determinarea corecta a urmarilor infractiunii de delapidare permite solutionarea atât a actiunii civile cât si a celei penale, luarea masurilor de indisponibilizare a bunurilor aparținând persoanelor vinovate si a celor raspunzatoare civilmente, pentru repararea pagubelor produse prin infractiune.

2.4. Faptuitorii și contribuția fiecăruia la săvârșirea infractiunii

Subiectul activ al infractiunii nu poate fi decat un “*functionar public*” sau “*functionar*”¹ care “gestioneaza sau administreaza” bunurile unei unitati publice sau private.

Aceste doua calitati se cer cumulativ indeplinite, lipsa oricareia duce la excluderea infractiunii de delapidare, de aceea un functionar care a contribuit prin acte nemijlocite la însusirea unor bunuri fara a fi insarcinat cu administrarea sau gestionarea lor, alaturi de o persoana (functionar) care indeplineste aceste conditii, nu va fi *coautor* la infractiunea de delapidare ci *complice*.

În explicarea notiunii de “functionar” în sensul folosit de art. 215/1 C. pen., trebuie sa tinem seama de dispozitiile art. 147 C. pen.

Potrivit acestui text de lege prin “*functionar public*” se intelege orice persoana care exercita, permanent sau temporar, cu oricare titlu indiferent cum a fost investita, o insarcinare de orice natura, retribuita sau nu, în serviciul unei unitati dintre cele la cer se refera art.145.

Prin “functionar” se intelege persoana mentionata în alin. 1. precum si orice

2.5. Destinatia bunurilor delapidate și posibilitatea recuperării prejudiciului cauzat.

Cercetarea nu trebuie sa se limiteze numai la stabilirea cuantumului prejudiciului cauzat, ci si la lamurirea destinatiei banilor, valorilor sau bunurilor sustrate, în vederea repararii pagubelor pricinuite prin infractiune.

În cazul infractiunii de delapidare, organele de urmarire penala trebuie sa ia în mod obligatoriu masuri asiguratorii în vederea repararii pagubei, indiferent daca unitatea s-a constituit sau nu parte civila.

Este recomandabil ca identificarea bunurilor, atât a celor sustrate, folosite sau traficate, cât si a altor bunuri din patrimoniul faptuitorului când delapidarea s-a comis în modalitatea însusirii, sa se faca în faza initiala a cercetarilor deoarece, de multe ori, faptuitorii recurg la ascunderea bunurilor sustrate astfel, ca identificarea locurilor și stabilirea metodelor de ascundere se constituie într-o sarcina deosebita a cercetarii².

2.6. Existenta concursului de infractiuni sau a participatiei și masurile care se impun pentru extinderea cercetarilor.

De regula, delapidarea se săvârșeste în concurs cu falsul intelectual, falsul material în înscrisuri oficiale și uzul de fals.³

Alteori, delapidarea poate fi săvârșita în concurs cu abuzul sau neglijenta în serviciu. Astfel, faptele unui gestionar de a vinde marfurile din gestiunea sa la un pret superior și de a-si însusi diferentele, constituie, pe lângă infractiunea de abuz în serviciu și infractiunea de delapidare⁴.

¹ Codul Penal, art. 147.

² C.Aioni]oaie, V.Berche[an, s.a. Op.cit. p.229.

³ Codul Penal al României, art.288, 289, 291.

⁴ T.S. sect. pen. , dec.nr.1287/1975 (extras).

2.7. Cauzele, condițiile și împrejurările care au generat, înlesnit sau favorizat savârșirea infracțiunii.

Cu ocazia instrumentării cauzei, organele de urmărire penală trebuie să stabilească ce cauze au determinat savârșirea delapidării și întinderea pagubei, precum și care au fost factorii care au înlesnit, într-un fel sau altul, activitatea ilicită.

Printre primele măsuri pe care trebuie să le îndeplinească organele de urmărire penală se numără următoarele:

- Verificarea gestiunii
- Ascultarea persoanelor
- Cercetarea la fața locului
- Ordonarea de expertize și valorificarea concluziilor acestora
- Efectuarea percheziției, verificarea și ridicarea de înscrisuri.

CAPITOLUL 3

ACTIVITĂȚI CE SE DESFĂȘOARĂ LA FAȚA LOCULUI.

3.1. Verificarea evidenței scriptice

Organul de urmărire penală poate dispune efectuarea inventarierii gestiunii respective, pentru a cunoaște situația reală a gestiunii prin care se va stabili cuantumul valorilor lipsă, va lua o declarație banuitului în legătură cu constatările organelor de audit și în legătură cu actele neacceptate de contabilitatea unității sau de organele de audit și se va ordona o expertiză contabilă, merceologică, tehnică sau grafică dacă este necesar¹.

Luarea măsurilor asigurătorii, imediat ce se constată existența lipsei dintr-o gestiune imputabilă unei anumite persoane, se numără printre actele procedurale obligatorii, potrivit prevederilor articolului 163 C.Pr.Pen., indisponibilizarea prin instituirea sechestrului a bunurilor mobile are drept scop repararea pagubei produse prin infracțiune, ca și garantarea executării pedepsei confiscării averii².

Aplicarea sechestrului are, totodată, rolul de a împiedica instrainarea bunurilor produse de infracțiune, de aceea ea va trebui efectuată încă de la începutul cercetărilor, concomitent cu percheziția domiciliară.

Totodată, se impune stabilirea unor eventuale falsuri materiale sau intelectuale cu privire la banii, bunurile sau valorile din gestiune, ceea ce necesită deseori efectuarea de expertize grafice, contabile, merceologice, pentru stabilirea cuantumului pagubei.

O altă metodă este verificarea încrucișată a actelor.

Aceasta constă în confruntarea mențiunilor din diferite acte, care oglindind una și aceeași operațiune sub diferite aspecte, trebuie să corespundă între ele în cazul organizării unei evidențe contabile juste. De exemplu, suma de bani eliberată pentru achiziționarea de bunuri trebuie să corespundă cu valoarea bunurilor înregistrate pe baza de factură.³

Stabilirea cauzelor lipsurilor sau plusurilor în gestiune este o activitate absolut necesară întrucât prin ea se stabilește natura juridică a faptelor. De pildă, sustragerea poate fi savârșită de o persoană din cele prevăzute în art. 215/1, Cod penal, ori de o altă persoană după cum lipsa se poate datora neglijenței ori unor cauze obiective.

Pentru determinarea cauzelor sustragerilor, așa cum am menționat anterior, *organul de urmărire penală care efectuează cercetarea în cauză va trebui să-și formeze o imagine de ansamblu asupra activității din unitatea în gestiunea căreia s-au constatat lipsurile sau plusurile*, documentându-se, de exemplu, asupra următoarelor aspecte mai importante:

- caracterul și specificul activității desfășurate de către unitatea publică sau privată în care s-a produs paguba
- circulația bunurilor, banilor sau valorilor, interesând modul în care se face primirea sau recepționarea, păstrarea, livrarea sau distribuția, precum și felul în care este asigurată paza lor
- sistemul de tinere a evidențelor și dacă acestea corespund legii, ca și regulilor sau normelor cu caracter intern sau internațional
- modul de verificare scriptică și faptică a gestiunii persoanele care efectuează controlul și intervalele de timp la care este efectuată
- salariații care se ocupă de gestionarea și administrarea lor, inclusiv cei care le manipulează sau le asigură paza.

¹C., Suciș. op. cit. p. 623.

²E. Stancu, *Criminalistic*. Vol II, București, 1995, pag. 165

³S.A. Golunski, op. cit. p. 446.

Asemenea situatie se întâlnește în cazurile în care:

a) – persoana care poartă răspunderea materială își însușește valori și nu recurge la ascunderea acestui fapt, știind mai dinainte ca ea va fi trasă la răspundere pentru sustragerea

b) – persoana care poartă răspunderea materială își însușește valori, scontând pe faptul că ulterior va reuși, într-un mod sau altul (de exemplu, prin inducerea în eroare a auditorilor contabili) să ascundă lipsa, și să scape de răspundere sau să dispară în momentul ordonării auditului contabil, iar în cel mai rău caz, să întârzie momentul tragerii la răspundere penală

c) – infractorii au urmarit să ascundă lipsa prin întocmirea unor acte fictive, prin operații contabile fictive, sau prin alte procedee fără a reuși însă să facă acest lucru, sau au reușit asemenea acțiuni, dar nu au reușit să ascundă întreaga lipsă creată prin sustragerea săvârșită.¹

:n ceea ce privește cauzele lipsurilor se pot ivi următoarele versiuni principale:

a) – sustragerea a fost săvârșită de către persoana care poartă răspunderea materială cu participarea acesteia

b) – sustragerea a fost săvârșită de alte persoane

c) – lipsa se datorează unei neglijențe de serviciu a persoanei care poartă răspunderea materială (de exemplu, neprimirea întregii cantități de bunuri, eliberarea din gresala a unei cantități mai mare de bunuri, alterarea marfurilor, pierderea actelor) și

d) – lipsa se datorează unor cauze obiective care nu atrag răspunderea penală a vreunei persoane (de exemplu, depășirea coeficientului de perisabilitate naturală stabilită, deteriorarea produsă de calamități naturale).

Nu trebuie pierdută din vedere nici posibilitatea săvârșirii unei erori contabile, adică a unei greșeli de calcul pe baza căreia s-a desprins concluzia eronată, că există o lipsă.

:n cazul confirmării acestei versiuni, problema cu privire la lipsa cade.

De aceea cu prilejul pornirii procesului penal ca urmare a declarării lipsei unor bunuri, trebuie să se verifice în primul rând dacă lipsa există în fapt îndeosebi în cazul în care persoana ce poartă răspunderea materială nu este de acord cu concluziile contabile. Explicațiile date de persoana ce poartă răspunderea materială urmează să fie verificate în acest scop se cercetează dacă s-a stabilit stocul factual al bunurilor și dacă actele au fost verificate amanunțit.

:n asemenea cazuri, trebuie să li se traseze auditorilor contabili sarcini suplimentare sau să se ordoneze o expertiză contabilă (dacă există indicii cu privire la justetea concluziilor revizorilor contabili).

Nu este necesar ca în fiecare caz de sustragere a unor bunuri să se elaboreze și să se verifice toate versiunile arătate mai sus. Trebuie verificate numai acele versiuni pentru elaborarea cărora, în condițiile date, există suficiente temeiuri.

Astfel când materialele cauzelor nu oferă temeiul să se presupună că, s-a înregistrat o perisabilitate naturală sporită și când persoana care poartă răspunderea materială nu arată că a fost nevoită să păstreze bunurile în condiții nesatisfăcătoare și nici nu afirmă că, încaperea pentru păstrarea bunurilor este improprie, precum și alte motive asemănătoare, nu este necesar să se elaboreze o asemenea versiune.

Cu toate acestea, versiunea cu privire la posibilitatea unei sustrageri trebuie de obicei, elaborată și verificată în toate cazurile de descoperire a unor lipsuri. :n cursul cercetării ce se impune să se verifice dacă există indicii din care rezultă că, aceste acțiuni au avut loc în realitate, de exemplu presupunând că a avut loc o sustragere materială de către alt functionar, trebuie să se aibă în vedere faptul că, sustragerea valorilor poate fi săvârșită printr-unul dintre următoarele procedee:

a) – Scoaterea sau transportarea valorilor chiar de către persoana care poartă răspunderea materială.

Folosirea acestui procedeu poate fi indicată de producerea unei serii de

b) – Scoaterea sau transportarea valorilor prin prepuzi.

c) – Neînsușirea bunului în natură, ci a contravalorii lui.

d) – Primirea în fapt a unei cantități de marfuri mai mici decât cea specificată în factura sau cumpararea la un preț mai mare a bunurilor decât cele din evidența magazinului, rezultând diferențe de sume peste prețul unitar, acestea fiind însușite de achizitor.

3.2 ASCULTAREA (AUDIEREA) PERSOANELOR²

3.2.1. Notiuni generale.

Ascultarea este o activitate procesuală care constă în chestionarea unei persoane despre care se crede sau se știe sigur, sau se declară singură că are anumite cunoștințe în legătură cu fapta sau faptuitorul.

¹S.A. Golunski, op. cit. p.452.

²C. Pletea op. cit., pag. 204<

Succesul unei audieri depinde în foarte mare masura de pregătirea profesionala și de abilitatea celui ce audiaza, de a obtine informatii de la banuiti, învinuiti sau martori¹.

Ascultarea acestor persoane reprezinta unul din cele mai însemnate mijloace de obtinere a probelor, precum și o cale de verificare a probelor deja existente, provenite din alte surse. Trebuie sa se desfasoare cu respectarea normelor de drept procesual penal și a metodelor elaborate de criminalistica.

Scopul ascultării este obtinerea de date referitoare la cauza cercetata, la modul savârșirii acesteia și la persoana faptuitorului, pentru stabilirea adevarului.

Eficacitatea ascultării se afla în directa dependenta de tactica aplicata de catre organul judiciar și de modul desfasurării întregului proces al acesteia.

În cazuri deosebite, se recomanda întocmirea unui plan de ascultare a martorilor, victimelor și a faptuitorilor, care sa cuprinda urmatoarele probleme:

- actiunile necesare de pregătirei
- alegerea momentului ascultării fiecărui martor sau faptuitor
- chestiunile ce urmeaza a fi clarificate, precum și ordinea acestora
- modul de utilizare în procesul ascultării a probelor deja existente în cauza și audierea lor, de prezentare a persoanei audiate.²

3.2.2. Ascultarea martorilor și a învinuitilor în cazul infractiunii de delapidare.

Sintagma constitutională „nimeni nu este mai presus de lege” trebuie inteleasa nu numai in sensul întaririi egalității cetatenilor in fata legii, ci și a obligatiilor organelor abilitate de a se comporta in limitele admise de lege fata de cei care, intr-o forma sau alta, au incalcat legea, savarsind fapte penale sau de alta natura³.

Activitatea ilicita in complicitate sa determina eforturi deosebite in realizarea probatiunii judiciare concretizate in stabilirea circumstantelor in care s-a savarsit, dimensiunea urmarilor, persoanele asupra carora s-a rasfrant ori au participat, calitatea procesuala a acestora.

Este cunoscut faptul ca, orice activitate umana este insotita de producerea unor transformari de natura materiala in mediul inconjurator denumite generic urme și explicate in mod exhaustiv de stiinta criminalisticii.

Observam ca transformarile de natura materiala sunt insotite aproape intotdeauna de o serie de modificari de natura imateriala, localizate in plan psihic, conservate și memorate de cei care, in diverse calitati, au participat la savarsirea infractiunii.

De regula, organul judiciar se edifica asupra unor circumstante sau imprejurari ale faptei prin intermediul „martorilor muti”, identificati cu ocazia efectuării unor activitati de urmarire penală (cercetarea la fata locului, perchezitia, constatarea tehnico-stiintifica, expertiza etc.) ceea ce presupune timp in comparatie cu activitatile directe și concomitente activitatilor invocate bazate pe dialogul nemijlocit între purtatorul informatiei și organele abilitate.

Concluzionand, putem afirma ca, dialogul direct sau ascultarea constituie actul procedural prin care anumite persoane cu privire la care exista fie o certitudine, fie o presupunere ca detin informatii in legatura cu infractiunea sau faptuitorul sunt chemate sa dea relatii sau explicatii in fata organelor judiciare.

1. Ascultarea martorului⁴

Persoana care are cunostinta despre vreo fapta sau despre vreo imprejurare de natura sa serveasca la aflarea adevarului in procesul penal poate fi ascultata in calitate de martor.

Persoana obligata a pastra secretul profesional nu poate fi ascultata ca martor cu privire la faptele și imprejurările de care a luat cunostinta in exercitiul profesiei, fara incuviintarea persoanei sau a organizatiei fata de care este obligata a pastra secretul.

Calitatea de martor are intaietate fata de calitatea de aparator, cu privire la faptele și imprejurările pe care acesta le-a cunoscut inainte de a fi devenit aparator sau reprezentant al vreuneiia dintre parti.

Declaratiile martorilor sunt acele relatari facute in fata organelor judiciare de catre persoanele care au cunostinta de natura sa serveasca la aflarea adevarului in procesul penal¹

¹M.Basarab *Criminalistica*, Universitatea „Babes Bolyai”, Cluj 1969, p.272-273

²I.Mircea, op.cit.p.249.

³C. Pletea op. cit.,pag. 207.

⁴O.U.G. 190/2005 privind modificarile C.Proc.Pen. art.78-79.

Importanta pe care o au declaratiile martorilor pentru cercetarea criminalistica rezida, înainte de toate, în aceea ca , aproape totdeauna, infractiunea este perceputa de persoane neinteresate în cauza si, apoi, în faptul ca, ele, prin natura lor, îmbraca "forma cea mai vie", cea mai expresiva de a prezenta, reproduce faptul infractiunii în toata realitatea sa.²

Organul judiciar în baza planului general de ascultare a persoanelor, hotărându-se sa procedeze la audierea primara a unei persoane concrete ca martor este necesar ca, înainte de toate, sa revada datele care contureaza personalitatea, dupa care sa retina din dosarul cauzei din ce surse persoana respectiva are cunostinta despre fapta, ce ar putea relata în legatura cu cauza cercetata.

Selectionarea martorilor se va face si dintre³ >

- persoanele care au controlat, gestionat sau administrat bunurile înainte de constatarea delapidarii, precum si a celor care au luat în primire gestiunea dupa savarsirea faptei <
  - persoanelor care au participat la manipularea, sub diverse forme (transportare, (transportare, immagazinare, primire, predare, receptie), a banilor, bunurilor sau valorilor din care s-a sustras <
  - persoanele din diverse compartimente ale societatii sau regiei care au avut contact cu invinuitul, în cadrul atributiilor de serviciu <
  - persoanele din anturajul invinuitului sau inculpatului (vecini, prieteni) care ii cunosc felul de viata, legaturile pe care le intretine în afara familiei ori serviciului.
- în calitate de martori într-un caz de delapidare pot fi ascultate<
- persoanele care au luat în primire gestiunea dupa constatarea delapidarii, sau au avut în primire aceeași gestiune, înaintea gestionarului banuit de delapidare i
  - persoanele care au luat parte la diferite operatii la care au fost supuse bunurile din care se presupune ca s-a delapidat ca încarcari, descarcari, transportari, eliberari de bunuri etc. i
  - persoanele care lucrând la alte unitati au avut contacte cu banuitul pe linie de serviciu i
  - persoanele care au facut parte din organele de audit si controli
  - vecinii de locuinta, prietenii si cunoscutii învinuitului.⁴

a). Discutiile prealabile, sunt purtate cu martorul înainte de relatarile libere pe care le face în legatura cu fapta cercetata si dupa luarea datelor personale, aducerea la cunostinta a obiectului ascultarii si depunerea jurământului prevazut de legea procesual penala.

b) . Faza relatarilor libere sau spontana, începe cu adresarea unei invitatii generale din partea organului judiciar ca martorul sa prezinte prin viu grai, cu cuvintele sale, tot ce cunoaste despre infractiune si persoanele implicate în savârsirea ei, invitatie denumita „intrebare tema care ofera posibilitatea martorilor sa declare tot ceea ce stiu⁵”. De exemplu< „Aratati ce cunoasteti în legatura cu provenienta bunurilor din autoturismul ....., gasite la controlul efectuat la iesirea din unitate în data de ....., de catre organul de politie” .

Organul de urmarire penala trebuie sa-si noteze în mod discret atat faptele, imprejurarile, datele destinate a fi consemnate în declaratiile martorilor, cat si problemele, aspectele neclare, omisiunile cu privire la care, constata ezitari sau contraziceri, urmand ca pe marginea lor sa fie formulate intrebari pentru etapa ascultarii dirijate.

în mod firesc dupa parcurgerea relatarii libere, ascultarea trebuie sa ia sfarsit, urmand sa se consemneze cele declarate. Asemenea situatii se intalnesc în cazul martorilor de buna credinta care au reusit sa memoreze si sa redea corect cele percepute.

în cazul expunerii libere martorul se refera la acele imprejurari pe care si le aminteste cu usurinta, care staruie în memoria sa. Dar aceasta nu înseamna ca, aspectele omise au disparut din memorie, ca nu pot fi restabilite cu ajutorul intrebarilor adresate de organul judiciar. Se afirma ca martorul poate fi ajutat dar nu influentat în depozitia sa.

c). Faza întrebărilor și de ascultare a răspunsurilor urmeaza relatarilor libere, daca martorul nu este suficient de clar în expunerea sa, scapa anumite detalii, pe care, din alte date ale cauzei rezulta ca, le cunoaste sau în situatiile de rea-credinta în prezentarea datelor ce au legatura cu fapta cercetata.

---

¹C. Pletea op. cit., pag. 154.

²T.R., Pop , *Drept procesual penal*, Partea generală, vol.III, Cluj, p.245.

³E.Stancu, *Criminalistica, vol. II.*, editia a-III-a, Editura Actami, 1999, pag. 298

⁴C.Suciu , op.cit. p.624.

⁵C. Pletea op. cit., pag. 180-182.

În această fază a ascultării martorului, denumită și ascultare dirijată, organul judiciar are posibilitatea să formuleze întrebări concrete și clare în legătură cu toate chestiunile ce interesează cercetarea criminalistică a faptei, chestiuni încă neclarificate prin relatarile martorului.¹

Întrebările trebuie adresate într-o anumită succesiune, impusă de sfera și natura împrejurărilor ce urmează să fie completate și precizate. Fiecare întrebare să decurgă în mod firesc din cea anterioară, astfel încât adresarea unei întrebări să fie pregătită de cea care i-a precedat, să permită prezicerea succesivă a împrejurărilor rămase nelămurite în urma expunerii libere.

De asemenea, întrebările trebuie să fie clare, scurte, precise, să nu incurce martorul, ori să-l sugereze, iar în cazul martorilor de rea credință, întrebările să fie prevăzute pe mai multe variante, anticipându-se răspunsurile acestora.

Anumite întrebări pot determina declarații neveridice în situațiile în care martorii de teamă de a nu fi considerați de rea credință, improvizează sau completează lacunele din memorie cu deducții logice.

La ascultarea martorilor se stabilesc întrebări separate pentru fiecare martor în parte, fiind determinate de particularitățile cauzei, poziția martorilor, conținutul relatării libere și aspectele care trebuie clarificate prin ascultarea dirijată.

Asemenea întrebări ar putea fi formulate astfel:

Care sunt semnele particulare ale persoanei pe care ati văzut-o ?

Cu ce era îmbrăcată victima în ziua săvârșirii infracțiunii ?

Întrebările detaliu, îngustează mult aria răspunsului, fiind folosite pentru obținerea unor amănunte de natură să asigure verificarea afirmațiilor martorilor.

Se apreciază că folosirea întrebărilor de control rezolvă următoarele aspecte:

- poziția de sinceritate sau nesinceritate pe care se situează martorul și motivele care o determină pe cea din urmă;
- sursele din care provin informațiile detinute de martor (rezultatul percepției nemijlocite, mijlocite sau din auzite) necesare și utile în aprecierea valorii probante a depozitiei.

Din practica judiciară rezultă că există o categorie de martori care sunt determinați să declare într-un anumit fel prin modul în care sunt formulate întrebările, întrucât le sugerează răspunsul.

2. Ascultarea învinutului

Declarațiile învinutului sau ale inculpatului făcute în cursul procesului penal pot servi la aflarea adevărului, numai în măsura în care sunt coroborate cu fapte și împrejurări ce rezultă din ansamblul probelor existente în cauză.²

Interogarea învinuților sau a inculpaților se efectuează, așa cum s-a arătat, după ce organul de urmărire penală dispune de suficiente date privind activitatea infracțională. Se recomandă ca primii să fie ascultați cei care se dovedesc mai sinceri sau aceia cărora le revine o răspundere mai mică.³

Sub raport tactic criminalistic, este indicat să se folosească pe parcursul ascultării și unele documente care ar fi putut servi la săvârșirea faptei, mai ales dacă acestea au fost falsificate, în legătură cu care să fie cerute explicații, astfel încât să se stabilească procedeele, modalitățile de care autorii s-au servit în însușirea, folosirea sau traficul bunurilor și valorilor gestionate.⁴

Atenția specială va fi acordată determinării legăturilor infracționale, a cercului de persoane implicate în comiterea sustragerilor din avuții publice a naturii relațiilor dintre ele.

Cu atât mai mult se impune în prezent acest lucru, cu cât asistăm la apariția efectivă a crimei organizate, după modelul celui vest-european.⁵

Ascultarea învinutului cuprinde două mari momente tactice: *pregătirea în vederea ascultării și ascultarea învinutului.*

3.2.2.1. Pregătirea în vederea ascultării, organizarea ascultării

Practic, această pregătire constă în:

- a) *Studierea materialelor existente la dosar*⁶.

¹I. Mircea, op.cit.p.258-259.

²O.U.G.190 / 2005 modificările C.Proc.Pen. art. 69-74.

³E.Stancu, *Criminalistica, vol. II., editia a-III-a, Editura Actami*, 1999, pag. 298.

⁴E.Stancu, *Criminalistica, vol. II., editia a-III-a, Editura Actami*, 1999, pag. 298.

⁵E.Stancu, *Criminalistica, vol. II., editia a-III-a, Editura Actami*, 1999, pag. 298.

⁶C. Pletea op. cit., pag. 220.

Problema cea mai importanta in vederea rezolvarii unor cauze penale este cunoasterea ei sub toate aspectele.

Pentru a putea sti ce sa-l intrebe pe invinuit, ce probleme trebuie sa lamureasca prin ascultarea lui, organul de cercetare penala trebuie sa cunoasca bine dosarul in cauza si dispozitiile legale ce reglementeaza acea infractiune.

Studierea dosarului presupune cunoasterea modului cum s-a comis infractiunea si cine a savarsit-o mijloacele de proba existente (ex. martorii identificati si relatarile acestora, declaratiile altor invinuiti participanti la infractiune) si chiar studiarea unor probleme de specialitate, daca infractiunea s-a comis intr-un domeniu de activitate deosebit.

Este indicat ca organul de cercetare penala, cu ocazia studierii materialului sa-si noteze problemele ce trebuie clarificate la cercetari, notele servindu-i la intocmirea ulterioara a planului de ascultare sau a chestionarului.

b) *Strangerea de date in legatura cu persoana ce urmeaza a fi ascultata ca invinuit.*

„Personalitatea poate fi definita ca ansamblul caracteristicilor de natura fizica, fiziologica si social-morala care au in conduita individului o relativa stabilitate”¹

Cu privire la persoana invinuitului, organul de cercetare penala, pentru o mai buna ascultare, trebuie sa detina cat mai multe date despre starea civila a acestuia daca a suferit condamnari ce atitudine si comportare a avut cu prilejul altor cercetari cum este cunoscut in societate caracterul si temperamentul studiile profesia si ocupatia locul de munca domiciliul viciile si pasiunile persoanele care pot exercita influente negative sau pozitive asupra sa eventualele relatii extraconjugale etc.

c) *Intocmirea planului de ascultare sau a chestionarului.*

Dupa derularea activitatilor pregatitoare mentionate se intocmeste planul de ascultare pentru cauzele mai complexe si care in general, va cuprinde urmatoarele rubrici: numarul curent, probleme ce trebuie lamurite, intrebari ce se vor adresa invinuitului si observatii.

La sfarsitul planului, se va prevedea locul unde se face , cand si cine a intocmit planul.

Chestionarul se intocmeste in cauze penale simple si cuprinde doar intrebarile la care trebuie sa raspunda invinuitul pentru rezolvarea cauzei penale.

Atat planul de ascultare, cat si chestionarul au caracter dinamic adica unele dintre probleme sau intrebari constituie puncte de plecare pentru formularea altora, pot fi completate si reformulate pentru a se realiza scopul principal al ascultarii invinuitului obtinerea unor marturisiri cat mai complete.

d) *Stabilirea modului de citare, a timpului si a locului unde se efectueaza .*

Invitarea invinuitului la organul de cercetare penala se face prin citatie scrisa, nota telefonica sau telegrafica ori prin mandat de aducere.

Ascultarea invinuitului nu poate prezenta ori citi o declaratie scrisa mai inainte, dar se poate servi de insemnari asupra amanuntelor greu de retinut².

Invinuitul nu poate fi ascultat cand se afla sub influenta unor narcotice, in stare de hipnoza sau ebrietate.

Organul de cercetare penala este obligat sa-l intrebe, pe invinuit despre probele pe care intelege sa le propuna in apararea sa³.

e) *Consemnarea declaratiei invinuitului.*

Declaratia invinuitului se consemneaza in scris de organul de cercetare penala pe formular tipizat, la persoana I singular, i se citeste acestuia, iar daca cere, i se da sa o citeasca. Cand este de acord cu continutul ei, o semneaza pe fiecare pagina si la sfarsit, iar daca nu poate sau refuza sa semneze, se face mentiune despre acest lucru in declaratia scrisa⁴.

---

¹C. Pletea op. cit., pag. 221.

²C. Proc. Penala, art. 71, alin. ultim.

³C. Proc. Penala, art. 72.

⁴C. Proc. Pen. art. 73 alin. 1 si 2.

Acte ce se întocmesc cu această ocazie sunt următoarele>

Declarația (scrisă personal de învinuit) .

Este scrisă de învinuit după ce i s-a adus la cunoștință învinuirea ce i se retine în sarcină.

De regulă organul de cercetare penală îl îndrumă pe învinuit să completeze mai întâi capatul declarației cu datele sale personale¹, cu fapta care formează obiectul cauzei și învinuirea ce i se aduce în legătură cu aceasta².

Proces-verbal (de aducere la cunoștință a învinuirii) .

Despre acest proces-verbal (de ascultare) face referire art. 6 alin.5 teza I din C.proc.pen. și este actul din care rezultă că învinuitului i s-a adus la cunoștință de dreptul de a fi asistat de apărător.

Cuprinde următoarele date>

- data și locul întocmirii<
- gradul, numele și prenumele lucratorului de cercetare penală și organul din care acesta face parte<
- referire la obiectul cauzei<
- data începerii urmăririi penale, numele și prenumele persoanei învinuite<
- aducerea la cunoștință învinuitului a denumirii infracțiunii și încadrării ei juridice<
- descrierea pe scurt a infracțiunii<
- informarea învinuitului cu privire la dreptul de a fi asistat de un apărător<
- opțiunea învinuitului față de dreptul enunțat<
- formula de încheiere<
- semnătura organului de cercetare penală și a învinuitului.

Proces-verbal (prin care se constată că învinuitul nu și-a scris personal declarația).

Se întocmește în situația în care învinuitul nu poate sau refuză să scrie personal declarația.

Acest proces – verbal cuprinde >

- data și locul unde este încheiat<
- gradul, numele și prenumele lucratorului de cercetare penală și organul din care face parte<
- numele, prenumele și alte date personale ale învinuitului<
- denumirea infracțiunii pentru care este învinuit și încadrarea juridică a acesteia<
- mențiunea că învinuitul nu și-a scris personal declarația, cu arătarea motivului<
- formula de încheiere<
- semnătura organului de cercetare penală.

Declarația învinuitului (consemnată în scris pe formular tipizat de organul de cercetare penală).

Declarațiile complete ale învinuitului rezultate în urma parcurgerii în amănunt a etapelor ascultării se consemnează în scris (dactilografiază) de data aceasta de către organul de cercetare penală pe formular tipizat, la persoana I singular, după care se citește acestuia, iar la cerere i se da să o citească.

Când este de acord cu conținutul declarației se recomandă ca învinuitul să scrie personal formula de încheiere (din care trebuie să rezulte că a luat cunoștință de conținutul ei și este de acord) și apoi consemnează pe fiecare pagină și la sfârșit. Dacă nu poate sau refuză să semneze se va face mențiune corespunzătoare.

Ascultarea învinuiților începe abia din momentul în care s-a strâns material suficient pentru a cunoaște, cel puțin în mare, felul în care s-a desfășurat delapidarea și care sunt problemele ce urmează a fi lămurite cu fiecare învinuit.

3.2.3. Reguli și procedee tactice aplicate în ascultarea învinuitului sau inculpatului³.

Învinuitul sau inculpatul, înainte de a fi ascultat, este întrebat cu privire la nume, prenume, poreclă, data și locul nașterii, numele și prenumele părinților, cetățenie, studii, situație militară, loc de muncă, ocupație, adresă, antecedente penale și alte date pentru stabilirea situației sale personale

¹ C.Proc.Pen. art 70 alin 1.

² C.Proc.Pen.art. 70 alin. 2.

³ O.U.G. 190 / 2005 modificările C.Proc.Pen. art. 69-74.

Modul de ascultare.

- fiecare invinuit sau inculpat este ascultat separat<
- in cursul urmaririi penale, daca sunt mai multi invinuiti, fiecare este ascultat fara sa fie de fata ceilalti.
- invinuitul sau inculpatul este mai intai lasat sa declare tot ce stie in cauza<
- invinuitului sau inculpatului nu poate incepe cu citirea sau reamintirea declaratiilor pe care acesta le-a dat anterior in cauza<
- invinuitul sau inculpatul nu poate prezenta ori citi o declaratie scrisa de mai inainte, inasa se poate servi de insemnari asupra amanuntelor greu de retinut.

:ntrebari cu privire la fapta.

Dupa ce invinuitul sau inculpatul a facut declaratia, i se pot pune intrebari cu privire la fapta care formeaza obiectul cauzei si la invinuirea ce i se aduce.

De asemenea, este intrebat cu privire la probele pe care intelege sa le propuna.

Ascultarea invinuitului sau inculpatului la locul unde se afla.

Ori de cate ori invinuitul sau inculpatul se gaseste in imposibilitate de a se prezenta pentru a fi ascultat, organul de urmarire penala sau instanta de judecata procedeaza la acestuia la locul unde se afla, cu exceptia cazurilor in care legea prevede altfel.

3.2.4. Declaratiile partii vatamate, partii civile si ale partii responsabile civilmente¹

Declaratiile partii vatamate, ale partii civile si ale partii responsabile civilmente facute in cursul procesului penal pot servi la aflarea adevarului, numai in masura in care sunt coroborate cu fapte sau imprejurari ce rezulta din ansamblul probelor in cauza.

Explicatii prealabile>

- organul de urmarire penala sau instanta de judecata are obligatia sa cheme, spre a fi ascultate, persoana care a suferit o vatamare prin infractiune, precum si persoana civilmente responsabila<
- inainte de ascultare, persoanei vatamate i se pune in vedere ca poate participa in proces ca parte vatamata, iar daca a suferit o paguba materiala sau o dauna morala, ca se poate constitui parte civila.

De asemenea, i se atrage atentia ca declaratia de participare in proces ca parte vatamata sau de constituire ca parte civila se poate face in tot cursul urmaririi penale, iar in fata primei instante de judecata, pana la citirea actului de sesizare.

Ascultarea partii vatamate, a partii civile si a partii responsabile civilmente se face potrivit dispozitiilor privitoare la invinuitului sau inculpatului, care se aplica in mod corespunzator.

Importanta care se acorda mai ales in practica, declaratiilor invinuitului sau ale inculpatului. Pentru conturarea faptelor si imprejurarilor care au determinat savarsirea delapidarii. Face necesara aplicarea de reguli tactice specifice, incepand din momentul ascultarii si terminand cu fixarea rezultatelor acesteia.²

3.3. CERCETAREA LA FAȚA LOCULUI

3.3.1. Notiunea si importanta cercetarii la fata locului.

Cercetarea la fata locului este una din activitatile procedurale si de tactica criminalistica deosebit de importante deoarece servește la realizarea scopului procesului penal.

Neefectuata la timp si corespunzator poate influenta desfasurarea procesului penal privind celeritatea, adevarul sa nu poata fi aflat si, drept urmare, infractiunile sa ramana cu autori neidentificati³.

¹O.U.G. 190 / 2005 modificarile C.Proc.Pen. art. 75-77.

²M.Basarab,op.cit.,p.269.

³C. Pletea op. cit.,pag. 13<

Se realizeaza de obicei la începutul urmaririi , în scopul cunoasterii nemijlocite a locului faptei, al descoperirii, fixarii si ridicarii urmelor create cu ocazia savârsirii infractiunii, precum si pentru martorilor oculari si a faptuitorilor.

Deci, prin cercetarea la fata locului, organul de urmarire penala stabileste împrejurarile în care a fost comisa fapta, identifica pe infractori sau delimiteaza sfera persoanelor banuite, aduna, conserva si examineaza probe materiale descoperite.

Prin locul faptei se înțelege perimetrul în limitele caruia se afla probele materiale create cu ocazia savârsirii infractiunii,¹ potrivit ultimului alineat al art. 30 C. pr. pen. se înțelege locul unde s-a desfasurat activitatea infractionala, in tot sau in parte, ori locul unde s-a produs rezultatul acesteia.

A). Masurile pregatitoare luate la sediul organului judiciar sunt mai mult de ordin organizatoric, în vederea asigurarii cercetarii locului faptei în bune conditii sub toate aspectele.

a). Prima masura consta din activitatile pentru obtinerea datelor necesare despre fapta, locul si timpul în care a fost comisa. în scopul evitarii formarii unei echipe de cercetare necorespunzatoare faptei savârsite si a unor deplasari inutile, la adrese gresite sau fictive, organul judiciar sesizat despre savârsirea infractiunii cauta sa afle din surse sigure demne de încredere, date în legatura cu infractiunea comisa.

b). A doua masura priveste transmiterea unor sarcini urgente pe care organele de politie urmeaza sa le îndeplineasca la fata locului pâna la sosirea echipei de cercetare. Ele se refera la paza locului faptei, ocrotirea urmelor împotriva intemperiiilor, evidenta modificarilor intervenite la locul faptei, identificarea martorilor si investigarea lor sumara, în vederea identificarii si retinerii infractorului.

c). Constituirea echipei de cercetare , din care fac parte procurorul, care conduce activitatea tuturor membrilor eii ofiterii din compartimentul judiciar si de cercetari penalei expertul criminalist, experti de specialitate din domeniul tehnic, contabil, ofiteri ori subofiteri din cadrul organului de politie în al carui sector de activitate s-a comis infractiunea.

d). Asigurarea participarii la cercetarea locului faptei a persoanelor legal interesate.

e). Alegerea mijloacelor tehnico-stiintifice necesare cercetarii la fata locului.

Mijloacele tehnice criminalistice specifice cercetarii la fata locului a delapidarii sunt: trusa criminalistica universala, mijloacele pentru efectuarea fotografiei judiciare operative, diferite alte instrumente pentru testarea produselor alimentare si industriale din mai multe puncte de vedere.

f). Imediat, dupa luarea masurilor precedente, în cel mai scurt timp se organizeaza plecarea echipei de cercetare la fata locului.

B. Masurile pregatitoare luate la fata locului au menirea de-a completa pe cele de la sediul organului judiciar si pentru delimitarea activitatilor membrilor echipei de cercetare.

a). Organul judiciar.

Odata ajuns la fata locului verifica cum s-a asigurat paza locului faptei, prin ce activitati si mijloace au fost conservate urmele din perimetrul acestuia, se intereseaza de modificarile survenite în ansamblul locului respectiv.

b). Urmeaza , in ordine, selectionarea martorilor asistenti, când aceasta este posibil sa se realizeze².

Întrucât martorii asistenti au rolul unor observatori obiectivi asupra întregului proces de cercetare la fata locului, sunt persoane neinteresate în cauza , ei trebuie sa fie pe deplin capabili psihic si fizic, pentru a percepe corect locul respectiv al faptei si activitatile întreprinse de membrii echipei de cercetare.³

c). Obtinerea de informatii generale referitoare la anumite aspecte sau situatii utile cercetarii.

d). Repartizarea sarcinilor reprezinta ultima masura prealabila luata la locul faptei în vederea cercetarii sale, prin care se specifica ce anume are de facut fiecare persoana din echipa.

3.3.2. Efectuarea cercetarii la fata locului.

Echipa de cercetare, imediat dupa ce a sosit la fata locului si a realizat activitatile pregatitoare trece la efectuarea cercetarii propriu-zise.

în procesul acestei cercetari echipa este chemata sa constate cum se prezinta locul faptei ce fel de schimbari s-au produs pâna la sosirea sa in ce categorii de urme se afla în perimetrul lui cum a fost comisa delapidarea când s-a produs infractiunea care este mobilul infractiunii< ce posibilitati sunt pentru descoperirea si retinerea infractorului.

Cercetarea la fata locului se face cu respectarea normelor de procedura penala si a regulilor de tactica criminalistica. Printre regulile tactice aplicate în orice situatie, trebuie mentionate urmatoarele:

¹I.Mircea, op.cit.; p.232-233.

²C. Pletea op. cit.,pag. 14.

³I.Mircea, op.cit. :p.235.

a). Efectuarea cercetării cât mai repede după luarea la cunoștință despre săvârșirea infracțiunii, pentru a preveni pierderea sau deteriorarea urmelor, fie datorită fenomenelor atmosferice, fie a persoanelor interesate în cauză.

b). Cercetarea și fixarea urmelor descoperite să se facă cu toată obiectivitatea, în sensul că trebuie fixate toate urmele, indiferent dacă ele confirmă sau infirmă versiunile organului de urmărire penală.

c). Efectuarea cercetării în mod amanunțit prin notarea tuturor particularităților, indiferent de importanța lor.

d). Efectuarea cercetării la fața locului prin respectarea cerințelor morale.¹

Organele judiciare sosite primele la fața locului vor lua măsurile de protejare și conservare a urmelor și mijloacelor materiale de probă. Patrunderea la locul faptei a unor persoane poate duce la distrugerea sau degradarea unor urme sau mijloace materiale de probă.

Efectuarea activității inițiate și imediate determină regulile tactice de care trebuie să se țină seama la realizarea cercetării la fața locului.

3.3.3. Particularități privind cercetarea la fața locului.

Acceptiunea de loc al săvârșirii infracțiunii de delapidare cuprinde depozitele, magazinele sau alte locuri din unitățile economice de producție, unități comerciale publice sau private unde se gestionează și se administrează bunuri sau valori.

Mijloacele tehnice criminalistice specifice sunt trusa criminalistică universală și diferite alte instrumente pentru testarea produselor alimentare și industriale din mai multe puncte de vedere.

Activități specifice cercetării la fața locului în cazul delapidării sunt:

a). Căutarea, ridicarea și cercetarea la fața locului a tuturor evidențelor scriptice ca: registre, fișe de magazie, avize de expediție, bonuri de cântar, bonuri de transport, note de intrare-recepție, procese verbale de divergențe și altele.

b). Disponibilitatea efectuării inventarierii gestiunii respectivei

c). Stabilirea modalităților de creștere a plusurilor și de sustragere a acestora. Se acordă atenție căutării plusurilor de marfuri ascunse în vederea sustragerii.

Din momentul cercetării la fața locului nu se mai admit nici un fel de înregistrări sau alte operații

Cercetarea la fața locului trebuie efectuată imediat de organele judiciare au luat la cunoștință de săvârșirea infracțiunii, când contactul nemijlocit cu locul ce păstrează modificările care sunt consecința infracțiunii este imperios necesar.

Cercetarea la fața locului trebuie efectuată în mod complet și obiectiv. Obiectivitatea impune organelor judiciare chemate să efectueze cercetarea la fața locului adoptarea unei atitudini care să excludă orice părere subiectivă, obliga la consemnarea și fixarea completă și fidelă a configurației reale a locului săvârșirii infracțiunii, a urmelor și mijloacelor materiale de probă.

Obiectivitatea organului judiciar exclude subordonarea activității verificării versiunii considerate mai verosimile, deoarece activitatea ar fi canalizată într-o singură direcție, existând riscul neconfirmării acelei versiuni și a pierderii urmelor și mijloacelor materiale de probă, inițial considerate irelevante, dar se dovedesc utile altei cauze.

Cercetarea la fața locului trebuie efectuată minucios. Cu ocazia cercetării la fața locului se impune căutarea, ridicarea și fixarea în vederea examinării a urmelor și mijloacelor materiale de probă, care se află într-un raport sau altul cu fapta săvârșită. Fixarea tuturor **urmelor și obiectelor** prezentate reclamă un volum mare de muncă și consemnarea detaliată în procesul-verbal, ar face să se piardă aspectele cele mai importante ale cauzei, astfel ca cerința cercetării minucioase la fața locului prezintă și dificultăți.

¹I. Mircea, op.cit.; p.238 și urm.

Cercetarea la fata locului trebuie efectuata organizat, dupa un plan judicios elaborat.

Caracterul organizat si calificat conditioneaza eficienta cercetarii la fata locului.

Planul care se elaboreaza trebuie sa reflecte succesiunea, ordinea in care urmeaza sa se efectueze activitatile de cercetare si sa acopere aspectele esentiale ale tuturor infractiunilor>

- determinarea limitelor cercetarii, precizarea atributiilor ce revin fiecarui participant la cercetare<
- determinarea procedeelelor pentru fixarea imprejurarilor comiterii infractiunii si precizarea activitatilor operative ce trebuie efectuate paralel cu cercetarea la fata locului.

3.3.3.1. Fazele cercetarii la fata locului.

1.Faza statica a cercetarii la fata locului.

Organul judiciar care conduce activitatea de cercetare la fata locului, inainte de a trece la examinarea propriu-zisa a locului faptei, trebuie sa precizeze limitele teritoriale asupra carora se extinde cercetarea.

La delimitarea locului se va tine seama daca infractiunea s-a savarsit pe teren deschis, intr-o padure, regiune muntoasa, exploatare miniera, sau cladire.

2.Continutul activitatilor ce se intreprind in faza dinamica a cercetarii la fata locului.

Toate obiectele si mijloacele materiale de proba si urmele aflate in anumite raporturi cu infractiunea savarsita, in faza dinamica a cercetarii la fata locului sunt supuse unei atente examinari.

Constatările facute cu ocazia examinării obiectelor și a urmelor se consemnează provizoriu și se execută măsurători fotografice bidimensionale și fotografiile și filmarea de detalii, pentru fixarea caracteristicilor individuale ale acestor urme, obiecte sau inscrișuri.

Se va acorda atentie imprejurarilor negative, adica neconcordante intre modificarile constatate la fata locului si agentii ori factorii ce trebuiau sa le provoace.

3. Masurile operative ce pot fi efectuate paralel cu cercetarea la fata locului.

Situatiile de fapt constatate la fata locului, modul de savarsire a infractiunii pot constitui punctul de plecare al efectuării concomitente a unor activități>

- comunicarea semnalmentelor faptuitorului așa cum au fost descrise de martorii oculari, de persoana vătămată, de organele de poliție pe raza cărora se presupune că s-a deplasat<
- dirijarea cainelui de urmărire, pe urmele proaspete ale faptuitorului, punerea sub supraveghere a locurilor unde ar putea apărea faptuitorul, efectuarea perchezitiilor domiciliare în vederea descoperirii unor bunuri sau a infractorului ascuns.

3.3.4. Solutionarea imprejurarilor controversate.

Se întâmplă uneori ca infractorul, animat de dorința scapării de răspundere pentru fapta sa, să încerce simularea săvârșirii unei alte fapte și, de obicei, de alte persoane.

În acest scop, creează la fata locului urme care, în mod obișnuit, se formează prin comiterea faptei simulate, ori îndepărtează din locul respectiv obiectul material al infractiunii.

Dar, în atare încercări, aproape totdeauna infractorul nu reușește să simuleze perfect săvârșirea unei fapte de altă natură, gresită în producerea de urme ori de alte probe, astfel că, se creează o discordanță între unele și altele, fapt ce evidențiază artificialul de la locul faptei.

Încercările de acest fel se întâlnesc mai des în cazurile de omor și în infractiunile de delapidare, de neglijență în serviciu.

La primele se creează aspectul general al unei sinucideri ori accident, iar în cazul secundelor, înscenându-se un furt, mai ales prin efracție, sau eventual un incendiu declansat întâmplător.

“*Împrejurările controversate*” de la fața locului, denumite în literatura de specialitate “*împrejurări negative*”, în asemenea cazuri sunt determinate pentru început de tabloul de puternic contrast ce se observă între diferite categorii de urme. Aceasta denumire de “*împrejurări negative*”, după aprecierea noastră, nu îmbrățișează întregul conținut.

La simularile unor infracțiuni de furt din patrimoniul public, mai ales prin efracție, pentru a ascunde o delapidare sau chiar o neglijență în serviciu mai gravă prin efectele ei, infractorii produc la fața locului probe care frecvent se creează în infracțiunile de furt.

Asa, de exemplu, avem fereastra spartă prin care, chipurile, ar fi pătruns infractorul în incinta unde se păstrau bunurile furate, dar pervazul ferestrei respective este acoperit cu un strat de praf uniform răspândit și intact, pe care, în cazul trecerii unei persoane, în mod firesc, picioarele, mâinile și alte părți ale corpului ar trebui să lase urme ușor perceptibile și cu ochiul liber.

CAPITOLUL 4

DISPUNEREA DE EXPERTIZE {I VALORIFICAREA CONCLUZIILOR ACESTORA.

4.1. Dispunerea de expertize judiciare.

Soluționarea operativă și temeinică a unei cauze penale depinde, în primul rând, de clarificarea tuturor împrejurărilor de fapt privitoare la această operație caracterizată deseori printr-un grad sporit de dificultate și de complexitate necesitând cunoștințe și din alte domenii decât cel judiciar.

Solicitarea tot mai frecventă a concursului unor specialiști a fost impusă atât de nevoia largirii posibilităților de perfecționare a activității de îndeplinire a justiției, cât și de progresul rapid al științei și tehnicii cu impactul său pozitiv asupra aflării adevărului¹.

Dispunerea expertizelor judiciare, inclusiv a reviziilor contabile în cazul delapidării, va fi făcută cât mai urgent, pentru a nu se da timp faptuitorului să acopere prejudiciul, prin introducerea în gestiune, în timpul cercetărilor, a unor bunuri cumparate ori împrumutate din alte gestiuni, sau a depunerii sumelor de bani corespunzătoare prejudiciului.

Expertizele judiciare necesare cercetării infracțiunii de delapidare pot fi:

- expertiza contabilă
- expertiza grafică
- expertiza tehnică (a actelor sau cea privind calitatea produselor industriale)
- expertiza merceologică
- expertiza chimică.

4.1.1. Expertiza contabilă.

Mai des solicitată în cercetarea infracțiunii de delapidare este expertiza contabilă care se dispune în vederea stabilirii lipsei unor bunuri sau valori din patrimoniul unității pagubite precum și prin evidențierea cauzelor ce au generat lipsa descoperită.

În vederea dispunerii expertizei contabile organul de urmărire penală trebuie să întreprindă o serie de activități, concretizate în:

- studierea dosarului cauzei
- solicitarea Corpului Expertilor Contabili pentru expertize contabile să recomande experții pentru efectuarea lucrării
- stabilirea întrebărilor la care urmează să răspundă experții
- alegerea expertului sau experților - din cei recomandați de corpul local și desemnarea acestuia (acestora) pentru efectuarea lucrării
- anunțarea învinutului sau inculpatului cu privire la dispunerea expertizei
- chemarea părților și a expertului contabil
- lamuriri date părților și expertului
- întocmirea ordonanței pentru dispunerea expertizei contabile
- stabilirea datei dispunerii raportului de expertiză
- fixarea **remuneratiei** expertului

¹C. Pletea op. cit., pag. 82.

- punerea la dispozitia expertului contabil a actelor necesare efectuării lucrării
  - instiintarea expertilor pentru expertize contabile
  - instiintarea reprezentantului unitatii pagubite despre ordonarea expertizei, obiectul acesteia, numele expertului, întrebările stabilite si drepturile procesuale pe care le are în legatura cu expertiza.¹
- Obiectul expertizei contabile se refera la cercetarea unui ansamblu de documente contabile, acte normative si probleme economico-financiare pentru atingerea scopului pe care si l-a propus.

4.1.2. Expertiza grafica.

O alta expertiza judiciara folosita în cercetarea infractiunii de delapidare este si expertiza grafica, ce difera de expertiza grafologica, care prin examinarea intrinseca a scrisului si nu prin examinarea comparativa, urmareste stabilirea caracteristicilor temperamentale, personalitatea invinuitului².

Obiectul nemijlocit al expertizei grafice sau grafoscopice îl constituie identificarea scriitorului, care în practica se concretizeaza în urmatoarele situatii:

- verificarea faptului, daca un text sau o semnatura provine realmente de la scriitorul nominalizat în act, sau daca semnatura apartine persoanei pe numele careia figureaza³
- identificarea persoanei care a falsificat un text sau o semnatura ce s-au dovedit a nu apartine titularului respectiv ori provin de la un necunoscut (acte pe nume fictiv, adaugiri)<
- determinarea autenticitatii înscrisului nu în sensul legal definit mai sus ci în sensul ca acesta nu este contrafacut, se realizeaza prin constatările si aprecierile expertului dar urmeaza a fi retinuta sau respinsa de organul judiciar prin interpretarea concluziilor expertului.⁴
- daca mai multe semnături false existente pe un act provin de la una si aceeasi persoana, modalitatea de falsificare a unei semnături⁵.

4.1.3. Expertiza tehnica si expertiza de laborator⁶.

Pregatirea materialelor necesare efectuării constatarilor tehnico-stiintifice sau a expertizei criminalistice

Pregatind urmele si mijloacele materiale de proba care trebuie sa fie trimise pentru expertiza sau constatarea vtehnico-stiintifica, organul de urmarire penala trebuie sa verifice autenticitatea si utilitatea acestora.

Verificand materialele care urmeaza a fi supuse examinării de catre experti sau specialisti, organul care dispune lucrarea trebuie sa urmareasca si sa se asigure ca in procesul descoperirii, si în special al ridicării lor, au fost respectate regulile criminalistice, pentru ca ele sa nu-si modifice caracteristicile si proprietatile. De asemenea se impune a se verifica daca acestea au fost descrise corect in procesele verbale incheiate cu ocazia ridicării lor.

Urmele si mijloacele materiale de proba (inscrisurile, sumele de bani, bunurile materiale) descoperite cu ocazia cercetării la fata locului sau ridicate cu alte prilejuri trebuie descrise amanuntit in procesul verbal prin care au fost ridicate nu au relevanta procesuala, neputand fi trimise la expertiza.

Enumerarea si descrierea lor trebuie sa fie amanuntite pentru a putea fi recunoscute.

Organul de urmarire penala care dispune expertiza ori constatarea tehnico-stiintifica este obligat sa efectueze un studiu amanuntit al urmelor si mijloacelor materiale de proba pentru a se familiariza cu specificul lor, in scopul stabilirii materialelor de comparatie, ce trebuie sa fie pregatite si formularii corecte a tuturor întrebărilor la care urmeaza sa raspunda cei indrituiti cu executarea lucrării.

Specialistilor trebuie sa li se puna la dispozitie materiale de calitate buna, ca atare, ele trebuie verificate sub raportul calitatii si utilitatii lor pentru executarea lucrării. Calitatea precara a materialelor, destinate expertizei risca sa duca la formularea unor concluzii eronate, fara valoare pentru cauza.

4.1.4. Expertiza merceologica.

Se apropie foarte mult de expertiza tehnica, fara a face însa apel totdeauna la analizele de laborator cu exceptia cauzelor în care se pun problema stabilirii calitatii si sortimentului diferitelor produse de consum.⁷

¹I.C.Aioni]oaie, V.Berche[an, op.cit., p.243.

²C. Pletea op. cit.,pag. 84<

³C. Pletea op. cit.,pag. 84<

⁴L.Ionescu, op.cit.,pag 7-18.

⁵C. Pletea op. cit.,pag. 84<

⁶C. Pletea op. cit.,pag. 87<

⁷M.Boulescu Control financiar si expertize cantabile, Ed.Manda, Carioca - 1992, p.73.

De regula expertiza merceologica este dispusa pentru stabilirea cantitatii si calitatii marfurilor textile, de piele, tricotate, blanuri, pe timpul transportului al depozitarii si al dării în consum.

Adesea expertiza merceologica este folosita în criminalistica, cum ar fi în cazul sustragerilor (din gestiune a unor bunuri, pentru a se stabili dacă marfurile aflate în gestiune , corespund standardului stabilit care este întreprinderea ce a fabricat o anumita marfa precum si timpul în care a fost produsa, dacă pretul de vânzare afisat sau pretins cumparat corespunde cu cel din lista de preturi etc..

4.1.5. Raportul de expertiza¹.

Activitatea de cercetare pe care o întreprinde expertul pe baza cunostintelor si experientei sale de specialist se încheie prin comunicarea rezultatelor acestei activitati către organul judiciar care a dispus efectuarea expertizei, comunicare care face în forma unui raport de expertiza.

Raportul de expertiza constituie actul final al activitatii expertului si cuprinde toate etapele parcurse de expert pentru stabilirea concluziilor finale.

Astfel raportul va trebui sa arate metodele stiintifice pe care expertul le-a utilizat, precum si constatările facute si concluziile sale cu caracter stiintific, tehnic sau artistic, temeinic motivate.

Raportul de expertiza trebuie sa cuprinda

Pentru a fundamenta convingerea organelor de urmarire penala, constatările facute cu ocazia examinării de specialitate in cazul infractiunii de delapidare, trebuie comunicate celor care au dispus efectuarea expertizei sau constatarii tehnico-stiintifice.

Legea procesuala penala consacra un text special cu privire la modul de redactare raportului de expertiza, la continutul si stuctura acestuia, dupa cum urmeaza>

- partea introductiva<
- partea discriptiva<
- concluziile.

în partea introductiva a raportului de expertiza se mentioneaza urmatoarele elemente> organul de urmarire penala care a dispus efectuarea expertizei, data cand s-a dispus efectuarea, numele si prenumele expertului data si locul cand a fost efectuata, data intocmirii raportului de expertiza, obiectul acesteia si întrebările la care expertul urma sa raspunda, materialul pe baza caruia a fost efectuata.

Partea discriptiva a raportului de expertiza are, de regula, urmatoarea structura>

- descrierea piesei (documentelor) in litigiu, adica a obiectului supus cercetarii<
- rezultatele examinarii separate a pieselor in litigiu , cat si a pieselor de comparatie<
- descrierea procesului de comparatie<
- sinteza datelor obtinute in urma examenului comparativ<

Sinteza datelor obtinute in urma examenului comparativ trebuie sa puna in evidenta caracteristicile relevante, staruindu-se asupra stabilitatii si frecventei acestora> tot aici se face mentiunea potrivit careia concluzia la care a ajuns specialistul se întemeiaza pe imbinarea ansamblului caracteristicilor relevate, pe caracterul lor particular, individual.

4.2. Aprecierea si valorificarea probelor de catre organul judiciar².

„Aprecierea si valorificarea expertizelor reprezinta no activitate ce reclama din partea organelor de urmarire penala nu numai cunostinte de cultura generala, din domeniul stiintei, cu precadere dintre cele inmanunchiate intr-un domeniu cum este stiinta criminalisticii”.

în dreptul nostru actioneaza principiul potrivit caruia probele nu au valoare dinainte stabilita, aprecierea se face de organul de urmarire penala si de instanta potrivit convingerilor formate in urma examinării tuturor probelor administrate si conducandu-se dupa constiinta lor juridica.

Concluziile specialistului nu au forta probanta absoluta sau prioritara, cu alte cuvinte nu prevaleaza asupra celorlalte mijloace de proba, nu se impun ca o „hotarare stiintifica”, ci au valoarea unui mijloc obisnuit de informare.

O importanta exagerata însa ar putea da nastere unor erori judiciare.

---

¹C. Pletea op. cit.,pag. 94<

²C. Pletea op. cit.,pag. 99-102<

Forța probantă a expertizei este pusă în egală măsură cu a celorlalte mijloace de probație, astfel expertizei nu i se recunoaște o forță probantă absolută, raportul de expertiză fiind lăsat la liberă apreciere a organului judiciar, în conformitate cu principiul aprecierii probelor potrivit intimei convingeri a judecătorului.

Concluziile nu trebuie nici supraapreciate nici subapreciate. Acestea trebuie să li se acorde ponderea cuvenită în ansamblul probelor, potrivit convingerii intime a organelor de urmărire penală.

Garantia unei corecte aprecieri a concluziilor expertizei criminalistice rezidă în cunoașterea de către organele de urmărire a posibilităților, a limitelor probației prin mijlocirea probelor științifice, în înarmarea organelor de urmărire cu temeinice cunoștințe în domeniul criminalisticii pentru a le pune astfel la adapost de pericolul supraevaluării acestui mijloc de probă.

CAPITOLUL 5

EFECTUAREA PERCHEZITIEI ȘI RIDICAREA DE ACTE SAU OBIECTE

5.1. Perchezitia. „Noi dispoziții”¹

În acest capitol având în vedere modificările substanțiale privind procedura de efectuare a perchezitiei am încercat o armonizare a tacticii criminalistice privind perchezitia cu prevederile legale în cauză, comentate de autorul materialului studiat.

Dispozițiile Codului de procedura penală privind perchezitia au fost inițial modificate și completate prin Legea nr. 281/2003 publicată prin M. Of. nr. 468 din 1 iulie 2003.

Prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 109/2003 publicată în M. Of. nr. 748 din 26 octombrie 2003, dispozițiile din Codul de procedura penală privind perchezitia au fost din nou modificate pentru a fi puse în acord cu Legea de revizuire a Constituției publicată în M. Of. nr. 669 din 22 octombrie 2003.

Perchezitia corporală și perchezitia domiciliară reprezintă limitări, prin voința legii, ale inviolabilității persoanei și inviolabilității domiciliului (art. 23 și art. 26 din Constituție).

Potrivit art. 23 al. 2 din Constituție, perchezitionarea unei persoane este permisă în cazurile și cu procedura prevăzută de lege, iar potrivit art. 27 al. 3, **perchezitia se dispune de judecător și se efectuează în condițiile și formele prevăzute de lege.**

Atât în cursul urmăririi penale cât și în cursul judecării, perchezitia domiciliară se dispune de către judecător. În cursul urmăririi penale judecătorul dispune asupra efectuării perchezitiei la cererea procurorului.

Într-o asemenea manieră, judecătorul dispune în scris și motivat asupra perchezitiei, considerăm că și cererea procurorului trebuie făcută în scris și motivată.

Procurorul poate solicita **autorizația de perchezitie** la propunerea motivată a organului de cercetare penală (art. 203 al. ult. C. pr. pen.) sau din oficiu.

Judecătorul se pronunță asupra solicitării de efectuare a perchezitiei domiciliare prin încheierea motivată, în camera de consiliu, fără citirea partilor.

Încheierea este supusă cailor de atac în condițiile prevăzute de Codul de procedura penală.

Perchezitia corporală poate fi dispusă, după caz, de organul de cercetare penală, de procuror sau de judecător. Perchezitia corporală dispusă de procuror sau de organul de cercetare penală în cursul urmăririi penale se efectuează în conformitate cu art. 106 C. pr. pen.

În privința perchezitiei ce a fost dispusă de judecător sunt aplicabile prevederile art. 102 din

„Ridicarea de obiecte și înscrisuri, precum și perchezitia domiciliară se pot face între orele 6.00- 20.00, iar celelalte ore, numai în caz de infracțiune flagrantă sau când perchezitia urmează să se efectueze într-un local public. Perchezitia începută între orele 6.00- 20.00, poate continua și în timpul nopții.”

În mod corespunzător, au fost modificate dispozițiile art. 111 C. Proc. Pen. referitoare la efectuarea perchezitiei la unitățile publice și alte persoane juridice.

5.2. Efectuarea perchezitiei.

Notiuni generale.

Potrivit Codului de procedura penală, ce stabilește prevederi noi privind efectuarea perchezitiei, textul legiuitorului a primit următoarea formă:

¹A. Juculeanu, *Perchezitia. Noi dispoziții*. Revista Dreptul nr. 2/2004.
23 din 34

Art 100. Perchezitia.

Cand persoana careia i s-a cerut sa predea vreun obiect sau vreun in scris dintre cele aratate in art. 98 tagaduiesc existenta sau detinerea acestora, precum si ori de cate ori exista indicii temeinice ca efectuarea unei perchezitii este necesara pentru descoperirea si strangerea probelor, se poate dispune efectuarea acesteia.

Perchezitia poate fi domiciliara sau corporala.

Art. 101. Perchezitia domiciliara in cursul urmaririi penale. *Perchezitia dispusa in cursul urmaririi penale, potrivit art. 100, se efectueaza de procuror sau de organul de cercetare penala, insotit, dupa caz, de lucratori operativi¹.*

Art. 104. Procedura perchezitiei².

- *Organul judiciar care urmeaza a efectua perchezitia este obligat ca, in prealabil, sa se legitimeze si, in cazurile prevazute de lege, sa prezinte autorizatia data de judecator.*
- *Ridicarea de obiecte si in scrisuri precum si perchezitia domiciliara se fac in prezenta persoanei de la care se ridica obiecte sau in scrisuri, sau la care se efectueaza perchezitia, iar in lipsa acesteia, in prezenta unui reprezentant, a unui membru al familiei, sau a unui vecin, avand capacitate de exercitiu.*
- *Aceste operatiuni se efectueaza de organul judiciar in prezenta unor martori asistenti.*
- *Cand persoana la care se face perchezitia este retinuta ori arestata, va fi adusa la perchezitie. In cazul in care nu poate fi adusa, ridicarea de obiecte si in scrisuri precum si perchezitia domiciliara se fac in prezenta unui reprezentant ori a unui membru de familie, iar in lipsa acestora, a unui vecin, avand capacitate de exercitiu.*

Pentru administrarea justitiei instanta de judecata are nevoie de probe in acuzare, obtinute de organul judiciar prin efectuarea unor activitati de urmarire penala, printre care se afla si perchezitia³.

Perchezitia este o activitate tactica desfasurata de catre organele judiciare in scopul descoperirii si ridicarii obiectelor, documentelor sau diferitelor valori ce prezinta importanta pentru cauza cercetata, precum si in vederea descoperirii persoanelor care se ascund raspunderii penale.

5.3. Pregatirea in vederea efectuării perchezitiei.

Impactul perchezitiei asupra persoanei la domiciliul careia se efectueaza constituie o problema de imagine ce se rasfrange, deopotriwa asupra celor doi termeni ai ecuatiei – perchezitionat si organul judiciar-care au interese divergente ce nu pot fi conciliate decat cu conditia ca persoana perchezitionata sa predea de buna voie bunurile, valorile sau in scrisurile ce formeaza scopul perchezitiei, de unde putem aprecia interventia *duelului psihologic*.⁴

Arhitectura emotionala a persoanei perchezitionate a pus in evidenta comportamente potrivnice, distructive, prietenoase, serviliste, disimulatorii, in relatia cu organul judiciar pe care –l distragea de la efectuarea in conditii legale a activitatii cu care era abilitat.

La inceput afisa un comportament pasnic, codescedent, amabil iar pe masura ce perchezitia inaita spre locurile unde erau ascunse bunurile, valorile sau in scrisurile se producea o translatie spre un comportament vulgar, protestatar, revoltator pentru a impresiona pe cei care efectuau perchezitia ori martorii asistenti.

Martorii asistenti ai perchezitiei sunt alesi dintre persoanele majore neinteresate in cauza respectiva, care nu au suferit condamnari penale si nu fac parte din personalul organului de urmarire penala ce efectueaza perchezitia.

Organul de urmarire ce conduce perchezitia va explica martorilor asistenti care sunt drepturile si obligatiile lor. Astfel, martorii asistenti au dreptul sa fie prezenti la toate actiunile perchezitiei, sa cunoasca toate obiectele descoperite si ridicate si, sa poata trece observatiile lor in procesul-verbal.

Martorii asistenti sunt obligati sa asiste la întreaga perioada de efectuare a perchezitiei si sa semneze procesul-verbal încheiat.

Persoana careia i se face perchezitia sau reprezentantul ei are dreptul sa asiste la efectuarea perchezitiei pentru a-si asigura respectarea drepturilor.

Persoana perchezitionata va asista la toate actiunile perchezitiei, va putea cunoaste obiectele descoperite si ridicate si își va putea face observatiile în procesul-verbal.⁵

¹Codul de procedura penala, actualizat la 10.01.2006 (OUG 190/2005)

²Codul de procedura penala, actualizat la 10.01.2006 (OUG 190/2005)

³C. Pletea op. cit.,pag. 313<

⁴C.Pletea op. cit.,pag. 319-323.

⁵C.Suciu, op.,cit.,pag.544.

5.4. Perchezitia încaperii

Reusita perchezitiei presupune cunoasterea prealabila a acelor locuri si persoane implicate, adica obtinerea unor cat mai ample si fidele informatii de natura a le caracteriza, a le particulariza.

Atunci cand perchezitia se efectueaza intr-un loc inchis, incaperi locuite sau nelocuite, **dependinte**, trebuie sa se obtina toate datele necesare individualizarii si caracterizarii fidele a spatiului supus perchezitiei, ceea ce presupune intre altele>cunoasterea exacta a adresei la care este situat imobilul perchezitionat (strada, numar, scara, apartament, etaj), caracteristicile de constructie a imobilului, existenta unor poduri sau beciuri , numarul si modul de dispunere precum si destinatia incaperilor, eventualele modificari ale acestora, caile de acces, posibilitatile de intrare si iesire, spatiile folosite in comun sau in exclusivitate, datele de identificare ale persoanelor ce domiciliaza sau care ocazional se afla in acel loc, numarul acestora, persoanele care frecventeaza acele locuri, posibilitatile de comunicare cu exteriorul.

:n sfera acestor informatii trebuie incluse si cele privitoare la vecinatatile locului de

Din punct de vedere metodic si tactic, perchezitia în încaperi reprezinta o activitate mult mai complexa decât perchezitia personala . Pentru efectuarea ei in conditiile prielnice, cu reale sanse de izbânda, necesita a fi serios – pregatita din timp.

Înainte de toate, organul judiciar trebuie sa cunoasca obiectele pe care doreste sa le caute, adica sa stie natura lor, destinatia, formele, dimensiunile, culoarea în unele cazuri gradul de uzura.

Înând seama de datele obtinute, organul judiciar fixeaza data si ora începerii perchezitiei, mobilizeaza persoanele participante, pregateste mijloacele tehnice necesare pentru cautarea obiectelor vizate si fixarea a tot ce s-a facut si s-a descoperit.

La locul perchezitiei, organul judiciar stabileste persoanele care sa asigure paza locului respectiv, cheama martorii asistenti, persoanele carora li se face perchezitia (în lipsa lor, administratorul cladirii sau alte persoane de încredere din imobilul respectiv), informeaza pe experti despre natura obiectelor ori valorilor cautate.¹

O deosebita importanta pentru cauza o prezinta descoperirea unor însemnari facute de faptuitor cu privire la cantitatea bunurilor sustrate din gestiune, la împartirea acestora între participanti, adrese, numere de telefon s.a. care pot dovedi legaturile infractionale, locurile unde s-au valorificat bunurile delapidate etc.

De asemenea se impune a fi cautate si ridicate bunuri achizitionate cu sumele de bani

Chiar în situatia când se prezinta obiectele cerute nu întotdeauna se renunta la perchezitie. În functie de natura, amploarea cauzei, perchezitia se poate efectua si pentru gasirea altor obiecte utile cercetarii faptei.

Perchezitia în încaperi, de obicei, se desfasoara in doua faze.

Întâi se ia cunostinta de locul perchezitionat, pentru a se stabili numarul încaperilor, pozitia lor, aspectul general al fiecărei încaperi în parte, numarul si aspectul dependintelor.

De asemenea, se delimiteaza obligatiile participantilor si se fixeaza ordinea efectuării perchezitiei. Tot în aceasta faza se fac, daca este necesar, fotografia de orientare a locului perchezitionat, precum si fotografiile schite.

A doua faza a perchezitiei consta în cautarea propriu-zisa a obiectelor în locurile unde ar putea fi ascunse.

Cautarea obiectelor sau valorilor intr-un loc ori altul se face in functie de natura lor de particularitatile locului perchezitionat, precum si de profesiunea si de cunostintele persoanelor la care se face perchezitia.

:n aceasta faza, fixarea in ascunzatorile folosite² se face cu ajutorul fotografiei judiciare sau videofilmare, cand se fac fotografii ale ascunzatorilor si ale obiectelor descoperite, care se ataseaza cu procesul-verbal de perchezitie.³

5.5. Perchezitia la locul de munca (unitati publice, birouri, ateliere, magazii ,etc.)

Codul de procedura penala la art. 111, contine dispozitii speciale privind unitatile publice si alte persoane juridice⁴.

“Dispozitiile din prezenta sectiune se aplica in mod corespunzator si atunci cand actele procedurale se efectueaza la o unitate din cele la care se refera art. 145 din Codul Penal sau la o alta persoana juridica, dispozitiile care se completeaza dupa cum urmeaza >

¹I.Mircea,op.,cit.,p.294;

²C. Pletea op. cit.,pag. 331<

³I.Mircea,op.,cit.,p.294.

⁴Codul de procedura penala art. 111, actualizat la 10.01.2006 (OUG 190/2005)

- *organul judiciar se legitimeaza si, dupa caz, infatisarea reprezentantului unitatii publice sau a altei persoane juridice autorizatia data <*
- *ridicarea de obiecte si inscrisuri precum si perchezitia se efectueaza in prezenta reprezentantului unitatii <*
- *atunci cand este obligatorie prezenta martorilor asistenti, acestia pot face parte din personalul unitatii <*
- *copie de pe procesul-verbal se lasa reprezentantului unitatii”.*

La sediul unitatilor publice, birourilor, precum si a locului de munca se pot gasi ascunse atât obiecte provenite din sustrageri directe din acest loc, cât si obiecte transportate de acasa si pastrate aici pentru o mai mare siguranta.

Perchezitia la locul de munca trebuie facuta paralel cu perchezitia domiciliara, sau imediat urmând acesteia, pentru ca obiectele ascunse aici sa nu fie îndepartate sau distruse de vreun complice.

Problema cea mai grea de rezolvat în perchezitia de la locul de munca o constituie delimitarea precisa a locului perchezitionat. Acest loc poate fi limitat la spatiul unui sertar sau al unui dulap sub cheie, sau se poate extinde pe o mare suprafata, datorita activitatii specifice desfasurate în unitatea economica respectiva de catre persoana perchezitionata.

Perchezitiile în birouri se efectueaza în sertarele, dulapurile si arhiva unde, eventual avea acces cel perchezitionat în cosurile de hârtie si la depozitarea pentru crematoriu.

În perchezitiile la locul de munca se apeleaza la specialisti în domeniul respectiv sau la unul din reprezentantii institutiei. Aceste persoane vor servi, în acelasi timp, si ca martori asistenti.

5.6. Verificarea si ridicarea de înscrișuri si obiecte.

Tactica privind identificarea, pastrarea, ridicarea obiectelor si a înscrișurilor a beneficiat si aceasta de prevederi noi în textul de lege cum ar fi>

Art 107 . Identificarea si pastrarea obiectului¹

(1) Obiectele sau înscrișurile se prezinta persoanei de la care sunt ridicate si celor care asista, pentru a fi recunoscute si ar fi însemnate de catre aceasta spre neschimbare, dupa care se eticheteaza si se sigileaza.

(2) Obiectele care nu pot fi însemnate ori pe care nu se pot aplica etichete si sigilii se impacheteaza sau se închid, pe cat posibil laolalta, dupa care se aplica sigiliul.

- *Obiectele care nu pot fi ridicate se sechestreaza si se lasa la pastrare fie celui la care se afla, fie unui custode.*
- *Probele pentru analiza se iau cel puțin în dublu si se sigileaza. Una din probe se lasa celui de la care se ridica, iar în lipsa acestuia, uneia din persoanele aratate în art. 108 alin. final.*

La ridicarea de înscrișuri sau obiecte trebuie asigurata prezenta posesorului sau a membrilor familiei sale, iar în cazul institutiilor, a organelor ce raspund de aceste înscrișuri sau obiecte. De asemenea, este obligatorie prezenta a doi martori asistenti.

Înscrișurile asupra carora trebuie sa-si îndrepte atentia organele de urmarire penala difera de la cauza la cauza, în raport cu specificul unitatii sau sectorului de activitate în care s-a savârsit infractiunea, cu metodele si mijloacele folosite pentru realizarea actiunii de sustragere si ascundere a acesteia s.a.

În acest scop, înca de la primirea sesizarii, organele de urmarire penala trebuie sa stabileasca, în baza unei documentari minutioase, înscrișurile de care s-au folosit ori se puteau folosi faptuitorii pentru comiterea si ascunderea infractiunii rapoarte de lucru, facturi, note de transfer, avize de expeditie, borderouri de vânzari zilnice, monetare, bonuri de marcaj, bonuri si fise materiale, liste de inventariere, procese-verbale de primire-receptie s.a., odata stabilite acest fapt înscrișurile respective trebuie ridicate, cu respectarea întocmai a dispozitiilor legale si a regulilor de tactica criminalistica.

Operativitatea în luarea acestei masuri este determinata, în primul rând, de înlaturarea posibilitatii distrugerii înscrișurilor ce au legatura cu cauza facuta fie de catre autorul infractor fie de catre alte persoane interesate.

5.7. Fixarea rezultatelor perchezitiei si ale ridicarii de înscrișuri si obiecte.

¹ *Codul de procedura penala, actualizat la 10.01.2006 (OUG 190/2005).*

:n continuare, vor fi prezentate in lumina noilor prevederi legale, principalele documente prin care se realizeaza fixarea rezultatelor perchezitiei si documente ce se elaboreaza cu ocazia ridicarii in scrisurilor, textul de lege fiind urmatorul>

Art 108 . Procesul- verbal de perchezitie si de ridicare a obiectelor si in scrisurilor.

(1) Despre efectuarea perchezitiei si ridicarea de obiecte si in scrisuri se intocmeste proces-verbal.

(2) Procesul- verbal trebuie sa cuprinda, in afara de 4 mentiunile prevazute in art.91, si urmatoarele mentiuni > locul, timpul si conditiile in care in scrisurile si obiectele au fost descoperite si ridicate, enumerarea si descrierea lor amanuntita, pentru a putea fi recunoscute.

(3) :n procesul-verbal se face mentiune si despre obiecte care nu au fost ridicate, precum si de acelea care au fost lasate in pastrare.

(4) Copie de pe procesul –verbal se lasa persoanei la care s-a facut perchezitia sau la care s-a ridicat obiectele si in scrisurile, ori reprezentantului acesteia sau unui membru al familiei iar in lipsa celui cu care locuieste sau unui vecin si, daca, este cazul, custodelui.

Art. 109. Masuri privind obiectele ridicate.

(1) Organul de urmarire penala sau instanta de judecata dispune ca obiectele ori in scrisurile ridicate care constituie mijloace de proba sa fie, dupa caz , atasate la dosar sau pastrate in alt mod.

(2) Obiectele si in scrisurile care nu sunt atasate la dosar, pot fi fotografiate. :n acest caz fotografiile se vizeaza si se ataseaza la dosar.

(3) Pana la solutionarea definitiva a cauzei, mijloacele materiale de proba se pastreaza de organul de urmarire penala sau de instanta de judecata la care se gaseste dosarul.

(4). Obiectele si in scrisurile predate sau ridicate in urma perchezitiei si care nu au legatura cu cauza se restituie persoanei careia ii apartin. Obiectele supuse confiscarii nu se restituie.

(5) Obiectele ce servesc ca mijloc de proba, daca nu sunt supuse confiscarii pot fi restituite persoanei careia ii apartin, chiar inainte de solutionarea definitiva a procesului, afara de cazul cand, prin aceasta restituire s-ar putea stanjeni aflarea adevarului . Organul de urmarire penala sau instanta de judecata pune in vedere persoanei careia i-au fost restituite obiectele, ca este obligata sa le pastreze pana la solutionarea definitiva a cauzei.

Fixarea rezultatelor perchezitiei si ale ridicarii de obiecte si in scrisuri se face prin proces-verbal, operatiunea de fotografiere si desenare.

Procesul-verbal este mijlocul principal de fixare a rezultatelor, celelalte fiind socotite ca mijloace secundare.

5.8. Situatii ce pot sa apara cu ocazia ridicarii probelor. Documente ce se intocmesc, forma acestora.

Pentru reusita acestei activitati, in raport de situatiile in care se poate afla, organul judiciar trebuie sa efectueze unele activitati specifice, din care enumeram> determinarea caracteristicilor obiectelor si in scrisurilor ce urmeaza a fi ridicate sub aspect cantitativ si cunoasterea macar generica ori sumara de cei care vor efectua activitate de ridicare propriu-zisa< stabilirea locurilor de fixare, ridicare, ambalare si conservare a obiectelor si in scrisurilor a instrumentarului si a dotarii materiale necesare asigurarii securitatii si integritatii substantei acestora< examinarea criminalistica sumara si protejarea urmelor existente< obtinerea autorizatiei de perchezitie domiciliara sau se va actiona in baza incheierii dispuse de instanta de judecata< asigurarea prezentei martorilor asistenti, a specialistilor, si a instrumentarului ce permite examinarea unor obiecte sau medii mai dificile (detectorul de metale, surse de iluminat independente, lampi portabile pentru examinarea in radiatii ultraviolete, sonda pentru examinarea locurilor greu accesibile).

5.8.1. Predarea de buna voie a obiectelor si in scrisurilor cerute

:n aceasta situatie, organul de cercetare penala procedeaza la ridicarea obiectelor si in scrisurilor pe baza de dovada de predare- primire ce se intocmeste in doua exemplare , din care unul se lasa persoanei de la care s-a ridicat.

:n dovada de predare-primire fiecare obiect sau in scris trebuie sa fie descris detaliat, evidentiindu-se caracteristicile de individualizarea cum sunt> denumirea, seria, numarul, anul de fabricatie, data eliberarii, numarul de exemplare, numarul de file, daca reprezinta originalul sau copia.

Daca organul de cercetare penala apreciaza ca si o copie de pe un in scris poate servi ca mijloc de proba, retine numai copia¹.

Cand obiectul sau in scrisul are caracter secret, prezentarea sau predarea se face in conditii care sa asigure pastrarea secretului².

5.8.2. Ridicarea de obiecte si in scrisuri de la unitatile postale sau de transport

Se poate efectua de catre organele de cercetare penala ale politiei in scopul descoperirii infractiunilor si infractorilor, dar numai cu respectarea stricta a regulilor procedurale stabilite prin lege.

Organul de cercetare penala are dreptul sa dispuna ca orice unitate postală sau de transport sa retina si sa predea corespondenta sau obiectele expediate de invinuit sau inculpat ori adresate acestuia³.

Aceasta situatie se refera la scrisori, telegrame sau obiecte trimise de invinuit sau inculpat ori adresate acestuia, direct sau indirect ,si care au legatura cu infractiunea ce se cerceteaza.

Pentru ridicarea unor astfel de obiecte sau in scrisuri organul de cercetare penala trebuie sa solicite prin adresa unitatii postale sau de transport retinerea si predarea lor. Pe adresa este obligatoriu ca in prealabil , procurorul sa mentioneze incuviintarea masurii de ridicare a corespondentei sau obiectelor.

Ridicarea se face pe baza de proces-verbal incheiat in doua exemplare, din care unul ramane la unitatea de posta sau de transport.

Acest act de procedura, aducand atingere secretului corespondentei trebuie efectuat numai in cazurile strict necesare. De aceea, C.proc. pen. prevede in art. 98 alin. 2 ca se restituie detinatorului, corespondenta si obiectele ridicate, daca se constata ca nu au legatura cu cauza.

5.8.3. Refuzul de a preda de buna voie obiectele si in scrisurile cerute

in aceasta situatie potrivit legii⁴ se procedeaza la ridicarea silita.
in astfel de imprejurari pot aparea doua aspecte si anume>

1. Organul de cercetare penala cunoaste exact locul unde se afla obiectul sau in scrisul ce urmeaza a fi ridicat , insa detinatorul refuza sa-l predea. in acest caz obiectele sau in scrisurile aflandu-se la vedere se ridica silit, adica fara consimtamantul celui in cauza, procedandu-se si la deschiderea incaperilor ori descuierea incuietorilor, daca aceasta se impune.

2. Organul de cercetare penala stie ca obiectele sau in scrisurile ce urmeaza a fi ridicate se afla in locuinta detinatorului ori in dependintele acesteia, insa nu cunoaste exact locul unde sunt ascunse, iar cel in cauza neaga existenta lor.

in acest caz se va proceda la efectuarea unei perchezitii corporale, domiciliare sau la sediul persoanei juridice pentru gasirea in scrisurilor sau obiectelor. Perchezitia se va efectua cu respectarea tuturor dispozitiilor legale care reglementeaza aceasta activitate.

Indiferent de aspectul ivit , ridicarea de obiecte si in scrisuri se va face in prezenta martorilor asistenti si pe baza unui proces-verbal, in care trebuie sa se consemneze si motivele ce au determinat ridicarea silita sau perchezitia.

Obiectele sau in scrisurile ridicate de catre organul de cercetare penala vor fi atasate la dosar, vor fi fotografiate, iar plasa cu fotografiile se anexeaza la dosar.

Obiectele sau in scrisurile cu caracter secret ridicate in vederea efectuării urmăririi penale nu se vor atasa la dosar, dar in referatul cu propunerea de solutionare a cauzei, intocmit de organul de cercetare penala se va indica locul unde se afla obiectul sau in scrisul secret.

Recurgerea la ridicarea silita a obiectelor si in scrisurilor este determinata de situatiile in care desi se cunosc obiectele si in scrisurile ce urmeaza a fi ridicate persoana care le detine refuza sa le predea sau neaga existenta lor in locurile unde domiciliaza ori isi are resedinta.

in ambele ipoteze ridicarea silita se aseamana cu perchezitia corporala si cea domiciliara, aplicandu-se intocmai regulile tactice si dispozitiile legale care le guverneaza.

Ridicarea silita atat in situatia refuzului, cat si in cazul tagadurii existentei obiectelor si in scrisului se face prin mijlocirea perchezitiei efectuate in prezenta martorilor existenti, fixata procesual prin proces verbal intocmit in doua exemplare, unul ramanand asupra persoanei in cauza.¹

---

¹C.Proc.Pen. art. 97, alin 2.

²C.Proc.Pen. art. 97, alin 3.

³C.Proc.Pen. art. 98 alin.1.

⁴C.Proc.Pen. art. 99 alin.1.

5.8.4. Documente (inscrisuri) ce se intocmesc

Consemnarea ridicarii se face prin dovada ori proces verbal, dovada atesta predarea de buna voie si nu constituie un act de ridicare, ci infatiseaza o situatie de fapt predarea- primirea obiectelor sau inscrisurilor solicitate de organul de urmarire penala sau instanta de judecata².

Dovada de predare –primire a obiectelor si inscrisurilor (model nr. 1 p.90).

Aceasta trebuie sa cuprinda>

- titlul (dovada)<
- data intocmirii , respectiv>anul, luna, ziua, si ora<
- locul intocmirii, respectiv> comuna, orasul, municipiul si judetul, dupa caz<
- gradul, numele si prenumele organului de cercetare penala si unitatea din care face parte<
- temeiul legal al ridicarii (art. 97 C.proc.pen.)<
- numele, prenumele, calitatea, iar cand este cazul adresa si ocupatia persoanei de la care se ridica obiectele si inscrisurile:
- descrierea amanuntita a obiectelor si inscrisurilor ridicate (in asa fel incat oricand acestea sa pot fi recunoscute)<
- mentiunea privind numarul de exemplare in care s-a intocmit si repartizarea lor<
- semnatura de primire a organului de cercetare penala<
- semnatura celui care l-a predat<

5.8.4.1. Adresa catre unitatea detinatoare pentru retinerea si predarea corespondentei sau obiectelor ce au legatura cu cauza ce se cerceteaza (*model nr.2 p. 91*)

Aceasta trebuie sa cuprinda urmatoarele>

- antetul unitatii de politie<
- numarul adresei si data intocmirii acesteia<
- unitatea postala sau de transport careia i se solicita retinerea si predarea corespondentei sau obiectelor<
- temeiul legal al solicitarii (art. 98 alin. 1 C.proc. pen.)<
- dispozitia de retinere si predare<
- indicarea corespondentei sau obiectelor ce urmeaza a fi retinute si predate unitatii de politie<
- semnatura sefului unitatii de politie<

5.8.4.2. Procesul-verbal de ridicare a obiectelor si inscrisurilor de la unitatea postala sau de transport (*model nr. 3 p.92*), care trebuie sa cuprinda>

- titlul (proces-verbal)<
- data intocmirii, respectiv> anul, luna, ziua si ora<
- locul intocmirii, respectiv> comuna, orasul. Municipiul si judetul, dupa caz<
- gradul, numele si prenumele organului de cercetare penala, precum si unitatea din care acesta face parte<
- temeiul legal al ridicarii (art. 96,97 si 98 C.proc. pen.)<
- numele, prenumele, calitatea, iar cand este cazul, adresa si ocupatia persoanei de la care se ridica obiectele si inscrisurile<
- descrierea amanuntita a obiectelor si inscrisurilor ridicate<
- eventualele obiectii si explicatii ale persoanei de la care se ridica, ale reprezentantului unitatii postale sau de transport<
- numarul de exemplare in care s-a incheiat si ce s-a facut cu acestea<
- semnaturile pe fiecare pagina si la sfarsit ale organului de cercetare penala si ale persoanei de la care s-au ridicat obiectele ori inscrisurile<

5.8.4.3. Procesul-verbal de ridicare silita a obiectelor si inscrisurilor in cazul refuzului de buna voie (*model nr. 4 p.93*)<

Acesta trebuie sa cuprinda conditiile formale obligatorii, potrivit dispozitiilor legii, mentiunea expresa ca au fost solicitate, iar persoana detinatoare a refuzat sa le predea de buna voie, locul unde se aflau,

---

¹ C. Pletea op. cit.,pag. 309,310<

² C. Pletea op. cit.,pag. 311,312<

distrugerile facute pentru a se ajunge la obiecte sau documente, conditiile de pastrare, starea in care sau gasit, descrierea amanuntita si precizarea ca au fost ridicate¹, un inventar al problemelor ce trebuie cuprinse ar fi>

- titlul (proces-verbal de ridicare silita)<
- data intocmirii, respectiv> anul, luna, ziua si ora<
- locul intocmirii, respectiv> comuna, oesaul, municipiul si judetul, dupa caz<
- gradul, numele si prenumele organului de cercetare penala, precum si unitatea din care acesta face parte<
- temeiul legal al ridicarii (art. 99 C. proc. pen.)<
- numele, prenumele, calitatea, iar cand este cazul, adresa si ocupatia persoanei de la care se ridica silit obiectele si inscristurile<
- numele, prenumele, ocupatia si adresa martorilor asistenti<
- mentiunea ca persoanei in cauza i s-au adus la cunostinta obligatiile ce le are conform legii cu privire la obiectele si inscristurile ce pot servi ca mijloace de proba, iar aceasta a refuzat sa le predea<
- mentiunea ca s-a procedat la ridicarea silita a obiectelor si inscristurilor aflate la vedere sau prin efectuarea unor perchezitii<
- locul, timpul si conditiile in care au fost gasite si ridicate obiectele sau inscristurile<
- mentiunea ca in afara de obiectele sau inscristurile enumerate si descrise in procesul-verbal, nu s-au ridicat altele<
- eventualele obiectii sau observatii ale persoanei de la care se ridica obiectele sau inscristurile>
- semnaturile pe fiecare pagina ale organului de cercetare penala, al persoanei in cauza si ale martorilor asistenti.

5.9. Unele observatii privind aplicarea noilor prevederi privind perchezitia.²

Pentru a fi folosite ca mijloace de proba in procesul penal, obiectele ce contin sau poarta urme ale infractiunii sau inscristurile trebuie sa fie descoperite si cercetate de organele de urmarire penala.

Codul de procedura penala reglementeaza activitatile care conduc la descoperirea si ridicarea obiectelor si inscristurilor, printre acestea este prevazuta si perchezitia.

Perchezitia reprezinta activitatea procedurala prin care se urmareste descoperirea si ridicarea din anumite locuri sau de la anumite persoane, a obiectelor, valorilor sau inscristurilor, ce contin sau poarta urme ale unei infractiuni si care pot servi la aflarea adevarului.

intr-o formulare mai larga, perchezitia este activitatea de urmarire penala si de tactica criminalistica de cautare a unei persoane, in locuinta sau la locul sau de munca, ori in locurile deschise publicului, a obiectelor, valorilor, sau inscristurilor a caror existenta sau detinere este tagaduita, in vederea descoperirii si administrarii probelor necesare solutionarii juste a cauzelor penale.

Ca activitate procedurala, perchezitia este deseori indispensabila pentru solutionarea cauzelor penale, in sensul ca, ajuta la strangerea mijloacelor de proba necesara stabilirii faptei sau a imprejurarilor in care a fost savarsita o fapta, precum si la identificarea faptei.

intrucat aceasta activitate implica anumite limitari ale unor drepturi si libertati, cum ar fi inviolabilitatea persoanei, a domiciliului, a corespondentei, a dreptului de proprietate privata, Constitutia, precum si Codul de procedura penala contin dispozitii cu privire la modul de efectuare a perchezitiei.

in acest sens, Codul de procedura penala, a suferit mai multe modificari, cele mai multe in anul 2003³, cand s-a avut in vedere armonizarea legislatiei interne cu cea europeana, iar apoi prin Ordonanta de Urgenta a Guvernului nr. 109 din 24 octombrie cand s-a urmarit punerea de acord cu dispozitiile procesual penale cu modificarile aduse de Constitutie dupa revizuirea acesteia, votata prin Referendumul din octombrie 2003, modificari intrate in vigoare la data promulgarii Legii nr. 429/2003.

in prezent, art. 100 C.Pr.Pen are urmatorul cuprins< „Cand persoana careia i s-a cerut sa predea vreun obiect sau vreun inscrist dintre cele aratate in art. 98 tagaduieste existenta sau detinerea acestora , precum si ori de cate ori exista indicii temeinice ca efectuarea unei perchezitii este necesara pentru descoperirea si strangerea probelor, se poate dispune efectuarea acesteia”.

Perchezitia poate sa fie domiciliara sau corporala.

Perchezitia domiciliara poate fi dispusa numai de judecator, prin incheierea motivata, in cursul urmaririi penale, la cererea procurorului, sau in cursul judecatii.

---

¹ C. Pletea op. cit., pag. 311<

² Dr. Nicolae Vaduva. *Perchezitia, unele observatii.* Revista Dreptul 3/2004.

³ prin Legea nr. 281 din 24 iunie 2003,

Perchezitia domiciliara se dispune in cursul urmarii penale in camera de consiliu, fara citarea partilor. Participarea procurorului este obligatorie.

Perchezitia corporala poate fi dispusa, dupa caz, de organele de cercetare penala de procuror sau de judecator.

Perchezitia domiciliara nu poate fi dispusa inainte de inceperea urmaririi penale, cu toate acestea autorul are unele rezerve>

Astfel legea¹ prevede ca perchezitia poate fi corporala sau domiciliara, dar in cazul deputatilor si senatorilor, acestia nu pot fi perchezitionati fara incuviintarea Camerei din care fac parte², iar in cazul unei infractiuni flagrante, pot fi retinuti si supusi perchezitiei, dar numai in anumite conditii.

Tactica criminalistica recomanda simultaneitatea unor astfel de activitati, tocmai pentru a inlatura posibilitatea faptuitorilor de a distruge unele probe sau de a ascunde obiectele, inscrisurile sau valorile provenite din infractiune ori care au servit la savarsirea infractiunii.

De altfel, practica judiciara a demonstrat ca aproape nu exista cauza penala in care organele judiciare sa nu recurga la aceasta activitate pentru descoperirea de obiecte sau inscrisuri necesare probarii activitatii infractionale si, implicit a vinovatiei faptuitorului.

Conform noilor dispozitii legale, perchezitia domiciliara nu poate fi dispusa decat dupa inceperea urmaririi penale. Practica a demonstrat ca, in unele cazuri, organele de urmarire penala, desi aveau indicii despre existenta unor obiecte sau inscrisuri la domiciliul unei persoane, perchezitiile domiciliare efectuandu-se tardiv, sau soldat cu rezultate negative.

Modificarile respective constituie dispozitii speciale privind perchezitia in cazul unitatilor publice si al altor persoane juridice. Prin aceste modificari se precizeaza ca toate reglementarile cuprinse in sectiunea privind perchezitia se aplica in mod corespunzator si atunci cand actele procedurale se efectueaza la o unitate dintre cele la care se refera art.145 din Codul Penal, care se efectueaza intr-o unitate cu capital mixt sau cu capital integral privat. Pana in prezent Codul de procedura penala si Codul Penal faceau referire numai la angajatii din unitatile prevazute in art. 145 C.pen, adica la cele cu capital integral de stat, nu si la alte persoane juridice.

CAPITOLUL 6.

ABORDAREA :N CONTEXTUL INTEGRRII EUROPENE A CERCETRII INFRACIUNILOR PORNIND DE LA PREVEDERILE ART. 6 « Dreptul la un proces echitabil » DIN CONVENȚIA EUROPEANĂ A DREPTURILOR OMULUI ³

Situatia drepturilor omului in Romania a inregistrat in ultimii ani o evolutie demna de remarcat atat in ceea ce priveste elaborarea si adoptarea unor noi proiecte de acte normative, cat si in ceea ce priveste transpunerea practica a dispozitiilor legale in vigoare.

Gravitatea violarilor drepturilor omului obliga insa la o cunoastere extinsa la nivelul intregii populatii, profunda, a normelor imperative in domeniu, asa incat forta coercitiva a statului, sesizat cu situatii de natura celor mentionate, sa poata fi exercitata prin organele sale cu atributii specifice.

Populatia trebuie sa se simta aparata de institutiile statului, obligate sa intervina in situatii de incalcare a drepturilor sale. Pentru ca ideea enuntata sa capete concretete, cetatenii trebuie sa cunoasca mijloacele pe care le au la dispozitie pentru inlaturarea cauzelor si efectelor nerespectarii dispozitiilor legale.

Sigur, in ceea ce priveste cadrul juridic existent se remarca actele si proiectele de acte normative de natura sa asigure independenta justitiei, inamovibilitatea judecatorilor, cele care fundamenteaza raspunderea ministeriala si accesul la informatie, cele menite sa asigure organizarea si functionarea institutiei avocatului poporului. De asemenea se remarca amendari succesive a legislatiei in materia drepturilor civile ale persoanelor, ale legislatiei penale, inclusiv cea privind executarea pedepselor privative de libertate, promovarea Legii sigurantei nationale, Legii politiei, adoptarea, in vara lui 1999, a Legii cu privire la inlocuirea pedepsei cu inchisoarea contraventionala cu munca in folosul comunitatii, astfel incat sa se asigure o mai mare compatibilitate a legislatiei si practicii din Romania cu standardele europene in domeniu.

---

¹ C.pr. pen. art. 100,alin.2.

² Constituția României, art.72, alin.2.

³ Mihail Selegean, Director al Institutului Național al Magistraturii, formator I.N.M.-Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

Deci s-au remarcat imbunatatiri progresive ale cadrului legal - decizia legislativa in sensul promovarii respectului fata de valorile drepturilor omului, prin modificarea si completarea proiectelor de lege trimise Parlamentului, dar si prin schimbarea legislatiei deja existente, fiind evidenta - multitudinea actelor normative impieteaza asupra formarii unei imagini de ansamblu, coerenta si corecta a cetateanului nedepins cu abisurile legale.

in acest context se remarca necesitatea promovarii cunostintelor teoretice despre drepturile omului.

Avand in vedere locul drepturilor omului in constructia europeana, dar si faptul ca prima jurisdictie internationala de protectie a drepturilor fundamentale a fost asigurata de Curtea Europeana a Dreptului Omului - organ judiciar creat de Conventia pentru apararea Drepturilor Omului si a Libertatilor fundamentale - intelegem sa supunem atentiei sistemul de organizare, structura si functionarea Curtii Europene a Dreptului Omului, subliniind aspectele privind procedura in fata la fond, audierea, procedura in fata Marii Camere.

Tema prezinta o importanta sporita cu atat mai mult cu cat, dincolo de publicarea hotararilor acestora in Monitorul Oficial, *cazurile Brumarescu - al carui obiect l-a reprezentat respectarea dreptului la proprietate - si Dalban - circumscris domeniului libertatii de exprimare - au fost intens mediatizate.*

Dincolo de aceste aspecte este de subliniat ca, literatura consacrata problematii drepturilor omului nu este indestulatoare si datorita zonei de reglementare juridica, vasta datorita implicatiilor problematii aratate in dreptul international, dar si in dreptul national.

Trebuie de asemenea mentionat ca tematica impune o tratare nu numai din perspectiva juridica, fiind necesara o abordare interdisciplinara¹. Efortul doctrinar trebuie completat, date fiind carentele acestuia, prin idei exprimate cu privire la drepturile omului in filosofie, sociologie, criminologie, biologie, in genere disciplinele socio-umane, disciplinele ecologice, acestea putand fi posibile si ca mijloace de promovare a drepturilor la care faceam referire.

6.1. Scurt istoric specific national in domeniul protectiei drepturilor omului

in Romania, conceptiile privind drepturile omului s-au cristalizat si afirmat in procesul infaptuirii aspiratiilor de libertate si unitate nationala.

in Transilvania, sub influenta Renasterii, s-au dezvoltat inca de timpuriu idei umaniste. Pe teritoriul de azi al tarii, se manifesta chiar o adevarata scoala umanista in contextul european, care fundamenteaza originea, continuitatea si unitatea poporului roman. Aceasta scoala are exponenti de seama in marii carturari Grigore Ureche, Miron Costin, C-tin Cantacuzino, Dimitrie Cantemir, Mitropolitul Dosoftei, Antim Ivireanu. Un important document, care marcheaza inca de timpuriu preocuparile romanesti pentru definirea drepturilor si libertatilor il constituie hrisovul emis la 15 iulie 1632 de Leon Voda Tomsa, domn al }arii Romanesti (1629-1632), considerat de prestigiosi cercetatori romani (Valentin Al. Georgescu) ca fiind pe acelasi plan al importantei cu „chartele” emise in alte tari, fapt ce evidentiaza si pe acest plan „integrarea tarilor romane in evolutia generala a societatii europene”².

Influenta Revolutiei franceze a fost deosebit de puternica in Principatele Romane unde aspiratiile de unitate si emancipare nationala, coroborate cu marile idei ale Revolutiei franceze, s-au regasit in documentele programatice ale Revolutiei de la 1848 din Transilvania. Moldova si }ara Romaneasca. Sub influenta unor mari ganditori - Nicolae Balcescu, Ghe Lazar, Ion Ghica s.a. - conceptul romanesc de drepturi ale omului - „drituri firesti” a fost elaborat din multiple unghiuri de vedere, tinand seama de interesele tarii, in armonie deplina cu unitatea si independenta nationala.

Principiile constitutionale moderne de organizare a statului si-au gasit exprimare cat se poate de elocventa in Statutul dezvoltator al Conventiei de la Paris -1864, promulgat de Alexandru Iona Cuza si in Constitutia romaneasca din 1866, prima constitutie moderna, inspiratadin constitutia belgiana, considerata la timpul sau cea mai inaintata din Europa.

O expresie deosebit de clara au capatat drepturile si libertatile omului din Constitutia din 29 martie 1923 care consacra neechivoc dreptul romanilor, fara deosebire de origine etnica, de limba sau religie, de a se bucura de libertatea constiintei, de libertatea invatamantului, a presei, intrunirilor, asociatiilor si alte libertati si drepturi stabilite prin lege.

Privita in raport cu Constitutia din 1923, Constitutia din 1938 contine evident anumite limitari. Asadar, numai cetatenii romani sunt admisibili in functiile si demnitatile publice, civile sau militare.

in conditiile instaurarii regimului de dictatura comunista, drepturile omului au suferit importante amputari si reduceri, ele fiind subordonate noii conceptii cu privire la organizarea statului, bazata pe dominatia unui singur partid si interzicerea celorlalte partide, pe prohibirea oricaror actiuni sau atitudini politice care ar fi contravenit ideologiei comuniste.

¹Victor Dan Zlatescu, Irina Moroianu Zlatescu - *IRDO, Bucuresti, 1994*

² Radu Economu -, *1631: O Charta a libertatilor” - in „Magazin istoric” anul XV, nr 10, oct 1986. 32 din 34*

Dupa 1989 au fost create conditiile pentru edificarea unui autentic sistem democratic al drepturilor si libertatilor omului, intemeiat pe recunoasterea si stricta traducere in viata a standardelor internationale. In acest sens au fost intreprinse o serie de masuri legislative. In perioada imediat urmatoare Romania a devenit parte la numeroasele instrumente juridice internationale, adoptand totodata prevederi pentru adaptarea legislatiei sale interne la exigentele conventiilor internationale. S-a urmarit refacerea intregului edificiu legislativ in consonanta cu imperativele edificarii statului de drept cu prevederile conventiilor internationale si in special ale Cartei de la Paris (1990) prin care toate statele europene s-au angajat sa-si fundamenteze sistemul de drept pe baza principiilor democratice.

6.2. Integrare in ordinea juridica internationala

Recunoasterea si consacrarea drepturilor omului prin documente internationale a avut o influenta benefica asupra legislatiei interne a statelor in sensul contributiei la afirmarea respectului fata de drepturile omului si perfectionarii legislatiilor nationale. „Indivizii pot beneficia de drepturi si libertati pe plan intern numai prin mijlocirea statelor de care apartin si care, in virtutea suveranitatii lor, asigura totodata caile concrete de realizare a drepturilor si libertatilor respective. Fara inscrierea drepturilor omului in normele constitutionale si fara adoptarea masurilor necesare pentru garantarea lor de catre fiecare stat, drepturile si libertatile cetatenesti sunt lipsite de orice eficienta”¹.

Astfel, in cazul Romaniei, Conventia pentru Apararea Drepturilor Omului si Libertatilor Fundamentale, adoptata la Roma la 4 noiembrie 1950 si intrata in vigoare la 3 septembrie 1953 a fost ratificata prin Legea nr 30 din 18 mai 1994, publicata in Monitorul Oficial al Romaniei nr 135 din 31 mai 1994, intrand astfel in dreptul intern al acesteia.

Indivizii pot beneficia de drepturi si libertati pe plan intern numai prin mijlocirea statelor de care apartin. Acest principiu este consacrat in doctrina ca principiu al subsidiaritatii dreptului international fata de dreptul intern.

Un specific deosebit il reprezinta in privinta Romaniei principiul „self executing”, consacrat in art 20 din Constitutie, in sensul ca drepturile si libertatile cetatenilor vor fi interpretate in concordanta cu Declaratia Univeersala a Drepturilor Omului ca si celelalte tratate la care Romania este parte, in caz de neconcordanta cu legislatia interna primele avad prioritate.

6.3. Consideratii introductive

Articolul 6 din Conventia Europeana a Drepturilor Omului (in continuare „Conventia”) are urmatorul continut <

Orice persoana are dreptul la judecarea in mod echitabil, in mod public si intr-un termen rezonabil al cauzei sale, de catre o instanta independenta si impartiala, instituita de lege, care va hotari fie asupra incalcarii drepturilor si obligatiilor sale cu caracter civil, fie asupra temeiniciei oricarei acuzatii in materie penala indreptate impotriva sa .

Hotararea trebuie sa fie pronuntata in mod public, dar accesul in sala de sesinta poate fi interzis presei si publicului pe intreaga durata a procesului sau a unei parti a acestuia in interesul moralitatii, al ordinii publice ori al securitatii nationale intr-o societate democratica, atunci cand interesele minorilor sau protectia vietii private a partilor la proces o impun, sau in masura considerata absolut necesara de catre instanta atunci cand, in imprejurari speciale, publicitatea ar fi de natura sa aduca atingere intereselor justitiei.

Orice persoana acuzata de o infractiune este prezumata nevinovata pana ce vinovatia sa va fi legal stabilita.

Orice acuzat are in special, dreptul <

- *sa fie informat, in termenul cel mai scurt, intr-o limba pe care o intelege si in mod amanuntit, asupra naturii si cauzei acuzatiei aduse impotriva sa .*
- *sa dispuna de timpul si de inlesnirile necesare pregatirii apararii sale.*
- *sa se apere el insusi sau sa fie asistat de un aparator ales de el si, daca nu dispune de mijloace necesare pentru a plati un aparator, sa poata fi asistat in mod gratuit de un avocat din oficiu, cand interesele justitiei o cer.*
- *sa intrebe sau sa solicite martorilor acuzarii si sa obtina citarea si audierea martorilor apararii in acelasi conditii ca si martorii acuzarii*

---

¹ Victor Lunca, Victor Duculescu „Drepturile omului – studiu introductiv, culegere de documente internationale si acte normative de drept intern” – LUMINA LEX - 1993

- *sa fie asistat in mod gratuit de un interpret, daca nu intelege sau nu vorbeste limba folosita la audiere.*

Conventia enumera doua feluri de garantii - unele de natura materiala si altele de natura procedurala, menite sa asigure eficienta celor din prima categorie. Pentru a realiza o protectie eficienta a drepturilor omului nu este suficienta consacarea unor drepturi materiale. Este la fel de necesara existenta unor garantii fundamentale de procedura de natura sa intareasca mecanismul de aparare a acestor drepturi.

Acesta este obiectul principal al articolului 6 din Conventie. Importanta garantiilor de natura procedurala este confirmata de faptul ca mai mult de jumătate din jurisprudenta Curtii Europene a Drepturilor Omului (in continuare „Curtea”) este legata de art.6.

Curtea nu inceteaza sa scoata in evidenta importanta articolului 6 care consacra prin intermediul dreptului la un proces echitabil „*principiul fundamental al preeminentei dreptului*”¹, .

Tocmai in considerarea acestei importante deosebite, Curtea a subliniat necesitatea unei interpretari extensive a textului articolului.

„*intr-o societate democratica in sensul Conventiei, dreptul la un proces echitabil ocupa un loc atat de important, incat o interpretare restrictiva a articolului 6 paragraf 1 nu ar corespunde cu obiectul si scopul acestei dispozitii*”

Respingand o interpretare restrictiva a articolului 6, Curtea nu arata doar modul de interpretare al acestei dispozitii de catre organele de la Strasbourg, ci si modul in care instantele nationale ar trebui sa interpreteze si sa aplice dreptul la un proces echitabil.

Vom incepe prin a arata care este campul de aplicare al art.6 din punct de vedere al persoanei la care se aplica, al onstantelor care trebuie sa asigure respectarea garantiilor procedurale enuntate si al drepturilor si obligatiilor care constituie obiectul procedurilor vizate de art.6.

A doua parte este consacrata explicarii notiunii de „*drept la un proces echitabil*” in sensul primului paragraf al **articolului 6** din Conventie, atat in materie civila cat si in materie penala. :n sfarsit un al treilea capitol va arata garantiile minime acordate unei persoane „*acuzate de savarsirea unei infractiuni*” si enumerate in paragrafele 2 si 3 ale articolului 6.

6.4. Domeniul de aplicare

Notiunile care determina campul de aplicare al articolului 6 se gasesc in primul paragraf al articolului.

:n primul rand garantiile procesului echitabil se vor aplica intotdeauna cand este vorba despre „ o contestatie privitoare la drepturi si obligatii cu caracter civil” sau despre „ o *acuzatie in materie penala*”.

Din analiza notiunii „ instanta...care va decide „ *va rezulta care sunt „instantele*” in fata carora vor trebui asigurate garantiile implicate de principiul procesului echitabil.

:n sfarsit, aceste garantii vor trebui asigurate „oricarei persoane ”.*Dreptul la un proces echitabil nu este un drept absolut, el putand face obiectul unei limitari.*

6.5. Beneficiarii garantiilor

Articolul 6 paragraful I isi intinde protectia asupra „*oricarei persoane*”.

Rezulta de aici ca atat persoanele fizice cat si cele juridice pot invoca acest articol. Pe de alta parte, toate persoanele juridice intra in campul de aplicare al articolului 6, inclusiv persoanele juridice de drept public.

Persoanele juridice si apatrizii care se gasesc sub jurisdicia statului in cauza beneficiaza, la randul lor, de garantiile articolului 6.

---

¹ Curtea E.D.O., *Hotarrea Sunday Times din 26 aprilie 1979*, seria A nr. 30, p. 34.